

MULGID HAKKAVAD RITSU UJULAS REIVIMA

Egon Ilisson

Juba nõukogude ajal valminud, aga mitte kordagi inimestele sportimiseks avatud Ritsu ujula on aegade jooksul nii mõnelgi huvilisel tekitanud ideid alternatiivseks kasutuseks. Kahjuks pole neist suuremas osas asja saanud. Nüüd aga tuldi välja omanäolise ja musikaalse plaaniga, mis saab teoks 28. oktoobril.

Pealkirja Mulgi reiv „Kigi pühakide ödak” nime all toimuv üritus toob Ritsu ujulasse elektroonilise muusika sõbrad ning pidu tõmmatakse üles kahel laval. Ürituse ühe peakorraldaja Herko Leesmenti sõnul on mõte Ritsu ujulas üritust korraldada erinevate osapoolte mõtetes keerlenud juba mõnda aega. „Noored on seal ennegi erinevaid üritusi korraldanud ja kui me läksime korraldustiimiga asupaika vaatama, siis kae imet, rusikas tuli silmaauku. Ideealsed ruumid, kõrged laed, palju õhku, piisavalt betooni ja vähe aknaid, et helimüra minimaliseerida,” räägib Leesment, et sellise inspireeriva arhailise loomuga vana hoone oli justkui nukker tühi paber, millele saab hakata sisu ehk keskonda looma.

Mis see reiv um?

Mulkide mõte, täita basseini ja seda ümbritsev keskkond kloorivee asemel hoopis loomingu ja kutsuda ka teised seda kaema, läks käiku. Esimeseks vormiks sai keskkond, milleks on ujula vanad ruumid, mille dekoreerimisel on osa võtma kutsutud Mulgimaa erinevaid aktiivseid huvigruppe. Teiseks vormiks on muusika, mis kõlab elektrooniliselt ja tempokalt, vahepeal aeglaselt ja lärmakalt, siis jälle süngelt ja lõbusalt. „Erinevaid elektroonilisi helisid oleme teile palunud appi tutvustama Mulgimaa meistreid, kuid ka nende sõpru väljastpoolt Mulgimaad ja palju kaugemaltki,” räägib Leesment pikast esinejate listist.

Leesmenti sõnul on reiv elektroonilised helid, värvid ja keskkond. „Reiviks nimetatakse tänapäeval väga erineva kontseptsiooni ja lokatsiooniga üritusi, kuid üldiselt tõlgendatakse sedasi, et reivi puhul väga oluline roll on elektroonilisel amplifitseeritud helil, valguslahendusel ja keskkonnal. DJ'd mängivad erinevatest žanritest valju elektroonilist muusikat keskkonnas, millele

on loodud visuaalne kontseptsioon läbi valguslahenduse,” räägib korraldaja, et on oodata ka valgusefekte.

Õhtu jooksul saab kahel erineval laval kuulata kokku 14 DJ'd, kellest kümme on Valgamaalt pärit. „Mõned küll toimetavad Eesti eri otstes ja üksikud kaugemalgi, kuid enamuse neist seal seda subkultuuri arendavad ja propageerivad. Antud muusikastiilid on viimase paarikümne aasta jooksul väga palju auditooriumit juurde saanud, mitte ainult meie regioonis, vaid kaugemalgi, mis loob ka eelduse, et on mängijaid rohkem ning läbi selle ka kuulajaid,” räägib Leesment.

Külalisi kaugemalt

Georgina Balboa tuleb mulkidele külla Tallinnast, kuid tema juured asuvad suisa Boliivias ning tema tutvustab sellist žanri elektroonilisest muusikast, nagu on „Tribal Folktronica”, mis seob endas elektroonilised trummid ja süntesaatorid akustilise folkmuusikaga.

Esinejatest tooks Leesment eraldi välja Valgamaal toimetava Tamber Juzari aka Foreexample, kes on kindlasti meie regiooni üks kõige andekamaid elektroonilise muusika alustalasid ja eestvedajaid. Foreexample produtseerib minimal-techno & tech-house muusikat ning tema looming on jõudnud maailma väga erinevatesse paikadesse ja suurtele lavadele, festivalidele ja klubidesse.

Veel tuleb Tallinnast külla Miss Kypsis - mitmekülgne artist, kellele meeldib ennast väljendada läbi erinevate stiilide. Miss Kypsis on esinenud üle Eesti ja ka Soomes väiksematel ja suurematel üritustel. „Ta viib Mulgi Reiv külalastajaid rännakule läbi progressive house- ja techno- rütmide koos live saksofoniga. Tema setid on sensuaalsed, energilised ja elavad. Kõlavad ja kavalad,” tutvustab Leesment külalist.

MULGI REIV - 28. oktoober kell 20 2 lava & 14 DJ'd

Vere, Tule ja Armastuse lava:

- DJ TNT [Hi-Tech Minimal]
- Kims Mentality [Tech House]
- Cärts [Melodic Techno]
- Miss Kypsis [Progressive House + Saxofon]
- Öss [Minimal Techno]
- Randy [Techno]

Päikeselava:

- DJ Kris [Rajum Klubikas]
- Georgina Balboa [Bol] [Tribal Folktronica]
- Rain Kuusik [House]
- Härra Mulk [Bass House]
- swiztec [Dnb]
- Oscilla [Dnb]
- Foreexample [Keep On Techno Records]
- Psystam [Psy Trance]

Dresscode:

halloween + mulgi rahvusmuster
Avatud baar & Malmizza snäkinurk.
Vesipiibubaar & näomaalingud

Piletid

Varajane mulk 10€ (eel-müük Fientas), hiline mulk 15€ (uksel), kaine mulk 40€ (4+1 piletit, eel-müük Fientas), tõeline mulk 20€ (Mulgi Reivi toetaja pilet). Piletite eelmüük kuni 21. oktoober.

Mulgi reivi toimumiseks ja toimimiseks on andnud panuse: Giia Timpson & Linna Avatud Noortekeskus, Triin Jõgisuu & Tõrva Avatud Noortekeskus, Mustla Noortekeskus, Helen Elias & Tõrva vald, Kälina Savka, Tõrva Tarbijate Ühistu, Helme Graanul, BCA Ehitusgrupp OÜ, Erki Väli.

Tublid talgulised on töötanud ürituse nimel nädalaid. Fotod: Erakogu

EGON ILISSON

MILLEKS USKUDA?

Tuleb tunnistada, et ma ei käi just väga tihti jumalateenistustel. Iga paari aasta tagant korra leian tee kirikusse ja seda peamiselt jõulude ajal. Vahel harva satun vaatama jumalateenistusi ka telerist. Jumalasõna kuulen paraku pigem matustel, aga õnneks vahel ka pulmades. Seetõttu oli mul hea meel, et mind kutsuti uue pastori ametisse seadmisele Misjonimajas.

Ma olen oma olemuselt pigem skeptik. Eks see tuleb tänapäeva ühiskonnas ka teinekord kasuks, et mitte lasta ennast lohku tõmmata. Skeptik olemine tähendab paljuski seda, et tuleb seada teatud asjad kahtluse alla ja neisse mitte uskuda. Eriti need, mis on liiga head, et tõi olla. Olgu selleks siis valimislubadused, utoopilised äriplaanid või müstiliste jõudude imeteod. Ja ma ei mõtle siinkohal UFOsid, selgeltnägijaid ega maaväliseid jõude, vaid seda, et kusagil on keegi, kes justkui peab plaane ja valvab meie üle.

Ma olen elu jooksul päris palju Jumala peale mõelnud, või vähemalt ühele neist, sest erinevaid jumalaid arvatakse olevat ligemale 20 000. Uskuda neist ühte või mitte ühtegi on matemaatilisel 0,005% erinevus ehk kaduvväike osa - seega justkui poleks erilist vahet, kas uskuda või mitte. Peamiselt pole ma Jumala peale mõelnud mitte seepärast, et kas ta on olemas ja milline ta võiks välja näha, vaid pigem seetõttu, et miks temasse uskuda. Kas see aitab mul kuidagi mõtestada lahti oma tegusid, leida selgitsi oma eksimustele või tänada kedagi õnnestumiste eest?

Aga iga kord, kui ma lähen kirikusse ja näen inimesi jumalasõna kuulamas või vaimulikke kõnesid pidamas, on seda lihtsam mõista. Üheks peamiseks põhjuseks on see, et inimesed, kes usuvad jumalasse, on valdavas osas lihtsalt heatahtliku loomuga. Jõulude ajal kirikus maagilises atmosfääris olles tunnen ennastki päris erilise ja heana. Päris palju on ju ühiskonnas ka neid kodanikke, kes on tee Jumala juurde leidnud pärast mitte kõige kõlbelisemaid ja seadusekuulekamaid aastaid. Ja mis saab selles halba olla, kui läbi usu muututakse paremaks, leebemaks ja hoolivamaks? Üks piibliõpetuse alus on ju tõdemus, et me peame tunnistama oma vigu, proovima neid heastada, kahetsema pattu ning muutuma selle tõttu paremaks inimeseks. Kui meist kõik võtaksid selle endale eesmärgiks, siis suure tõenäosusega oleks ka maailm palju parem paik elamiseks.

Kuulates uue pastori ametisse seadmise puhul kohalolnute kõnesid, tekitas see minus soovi millessegi uskuda, sest ma nägin seda pühendumist ja meelekindlust. Ma ei ole päris kindel, kas see tähendab uskuda kõigevägevamat, aga uskuda kasvõi endasse, enda lähedastesse, oma tegemiste või sõnade väärtusesse. See, kuidas nende kõnede siirus ja sisu peegeldas kõnelejate sügavat usku, lootust ja headust, oli tõepoolest imekspann. Tõdemus, et tegelikult on ju paljuski ka lihtsam elada, kui me leiame halbadel aegadel või leinas tröösti ning rõõmuhetkedel oleme tänulikud läbi usu.

Niisamuti, nagu usub spordisõber jäägitult oma lemmikmeeskonda ning on nõus tema nimel ka vihmas ja miinuskradides tribüünil kaasa elama lõpuni välja. Niisamuti, nagu usub inimene oma lemmikpoliitiku sõnu nagu absoluutset tõde. Niisamuti, nagu usume, et alati saab elu natukene veel paremaks minna. Niisamuti on neid, kes usuvad, et kõik see, mis meie ümber ja meiega toimub, on tänu Jumalale.

Ma ei tea, kas ma hakkun kunagi elus Jumalasse pühendunult uskuma, aga ma usun, et need inimesed, kes seda teevad, on omamoodi erilised. Vähemalt meil Eestis, kus usk ei ole viinud meid ekstreemsetesse ning usk palub meil ligimest ja teisi austada, mitte inimkonda hävitada.

Ja sama kehtib ka nende puhul, kes lihtsalt usuvad millessegi või kellessegi, sest uskumine võib liigutada mägesid.

Usume ikka edasi ja... armastame!

RÄÄGIME LÄHISUHTEVÄGIVALLAST

Chaty Heidrits, jurist, Vägivallast vaba OÜ asutaja

Aastal 2016 alustasin uurijana tööd Politsei- ja Piirivalveametis. Üsna pea aga selgus kurb tõsiasi, et suurima osa minu ja ametikaaslaste tööst moodustasid lähisuhtevägivalla juhtumid. Kuidas nüüd võtta – iga lähisuhtevägivalla juhtum, millest teatatakse, viib tegelikult lahendusele sammukese lähemale ja on selles mõttes positiivne. Ent valus oli reaalsus: asjaolu, et meie seas on nii palju inimesi, kes teadlikult ja tahtlikult teevad haiget oma kõige lähedasematele inimestele, oma pereliikmetele.

Selle aasta kevadel sattusin lugema Riigikantselei poolt 2020. aasta märtsis läbiviidud küsitlust, milles oluline küsimus oli: „Kas olete küsitlusele eelneval kuul kogenud lähisuhtevägivalda?“ Küsitluse sihtrühmaks olid Eesti elanikud, kes on vähemalt 15-aastased. Vastanutest 4% ütles, et on eelmisel kuul kogenud vaimset vägivalda, ja 1% ütles, et on kogenud füüsilist vägivalda. Võttes arvesse asjaolu, kui palju inimesi küsitluse hetkel sellesse sihtrühma Eestis kuulus, saab hinnanguliselt väita, et 44 000 inimest on veebruaris 2020 lähisuhtevägivalda kogenud. Sedavõrd suur hulk inimesi ei tundnud toona ega tunne ilmselt ka täna ennast omaenda kodus turvaliselt. Selline mure ei ole tihti ainult ühe konkreetse ohvri mure. Alati on olemas mingi ring inimesi, kes sellest vähem või rohkem teab ja on häiritud, kusjuures suur osa neist on lapsed.

Küsimuse tulemusi ilmestab 2020. aasta jaanuarist juunini tehtud ametlike pöördumiste arv seoses lähisuhtevägivallaga. Sel perioodil tehti politseile

6059 lähisuhtevägivallaga seotud väljakutset, alustati 1916 ohvriabi juhtumit ja naiste tugikeskustesse pöördus 1287 naist. Ohvrile eluohtlikke juhtumeid oli sel perioodil 62 ja elu kaotas 6 inimest. Meenutan, et ainuüksi veebruaris 2020 koges hinnanguliselt 44 000 inimest lähisuhtevägivalda – ja ilmselt mitte esimest ega viimast korda.

Mul tekkis küsimus, kuhu jäävad ülejäänud inimesed ja nendega juhtunu? Siinkohal ei aitagi muu, kui et räägime lähisuhtevägivallast ja tegeme selle probleemiga! Olenemata sellest, millises rollis oled sina. Selguse mõttes peab ära tooma Eestis üldlevinud definitsiooni lähisuhtevägivalla kohta: lähisuhtevägivald on vaimne, füüsiline, seksuaalne ja majanduslik vägivald inimeste vahel, kes on olnud või on praegu lähisuhtes.

Sõna lähisuhtevägivald me Eesti seadustest ei leia. Kui räägime füüsilisest vägivallast, siis kõige levinum ja selgelt probleemile suunatud paragrahv on Karistusseadustiku (edaspidi KarS) § 121 lg 2 p 2, mis räägib füüsilisest väärkohtlemisest lähi- või sõltuvussuhtes. Teo tagajärjeks on kannatanu tervise kahjustamine ja/või valu tekitamine.

Teine levinud lähisuhtevägivalla vorm on vaimne vägivald. Tihti väljendub see ähvardamises ehk selges lubaduses, sõnavõtus tekitada kannatanule tervisekahjustusi või ta tappa. KarS § 120 mõttes hõlmab see lisaks eelnevale veel ka ähvardust rikkuda või hävitada teise isiku vara. Vaimse vägivalda puhul saame kindlasti rääkida ka ahistavast jälitamisest, mille puhul pakub katet KarS §157 – paragrahv, mis hõlmab endas üsna palju tunnuseid. Kõige lihtsamalt öeldes on see teise isiku

eraellu sekkumine tema tahte vastaselt ja korduvalt. Iga selline juhtum tuleks endal fikseerida (nii, et see sind uuesti ohtu ei sea) või anda infona edasi politseile. Ühelt poolt saab politsei vajadusel sekkuda juba varajases staadiumis ja teisalt on käitumuslik ajalugu näha juhul, kui asi peaks jõudma kriminaalmenetluseni.

Kolmas vorm on seksuaalne vägivald. On toimunud seksuaalvahekorra, milleks sa pole andnud nõusolekut, sind on vägistatud või sa kahtlustad seda või sind on sunnitud tegema teisi seksuaalse sisuga tegusid. Kindlasti ei pea keegi seda taluma ja sellistel puhkudel tuleb võimalikult kiiresti pöörduda abi saamiseks ja vigastuste fikseerimiseks lähimasse seksuaalvägivalla kriisiabikeskusesse – kontaktid on veebist lihtsalt leitavad. Teavita politseid!

Neljas ja kõige vähem kõneainet saanud lähisuhtevägivalla vorm on majanduslik vägivald. Tihti saab ohver sellest aru alles pärast koostelu lõppu. Tunnusteks on hariduse omandamise või töötamise keelamine, pere vara ühe inimese nimele kirjutamine, palgapäeva järel raha äravõtmine, samuti ainult ühe pereliikme sõnaõigus raha kasutamise osas. Siinkohal räägime pigem tsiviilmenetlustest.

Kui sa tunned ennast mõnes kirjeldatud olukorras ära, siis teadvusta probleemi ja otsi abi! Ikka selleks, et sul endal ja sinu lähedastel oleks turvalisem, et kõik inimesed oleksid hoitud. Vahetust vägivallast teata alati 112. Juriidilist konsultatsiooni ja abi dokumentide koostamisel pakub Vägivallast vaba OÜ (www.vagivallastvaba.ee).

KUUPILT: Foto: Erakogu.

Mulkide parimad palad olid esindatud ka Unibet Arenal toimunud Tallinna Toidumessil. Mulgimaa tubli esindus ja kaaseksponendid pakkusid maitseaudinguid ja rohkelt infot, et Eesti Toidupiirkond 2023 - Mulgimaa ikka säraks. Esindatud olid nii traditsioonilised, kui uued maitseid. Maitsta sai nii mulgi putru kui korpi, mahenäkse, kodumaised mahlaid, jooki ja muid tooteid.

Ideekonkurss „Mulgimaa väravad” ootab osalema

Mulgimaa Arenduskoda kuulutab välja ideekonkursi „Mulgimaa väravad”, et leida kavandid Mulgi, Viljandi ja Tõrva valla ringristmikele mulgiteemaliste taiste paigaldamiseks. Kokku on plaanis püstitada kolm erinevat suurvormi, mis annaksid külastajatele teadmise ja tunnetuse, et nad viibivad Mulgimaal.

Tõrva vallas antakse uus mulgi kuub linnas olevale ringristmikule. Konkursil võivad osaleda kõik huvilised – nii füüsilised kui juriidilised isikud ning neist moodustatud ühisosalejad. Oodatud on nii traditsioonilised mulgiteemalised käsitlused kui ka uudsed ja innovaatilised ideed. **Preemiafondi suuruseks on 9000€, mis jagatakse kolme võidutöö vahel – enda idee võid esitada kõigile kolmele ringristmikule ehk võita kogu peemiafond!**

Tutvu konkursi tingimustega Mulgimaa infoportaalil www.mulgimaa.ee ning esita oma võistlustöö hiljemalt 5. novembriks e-posti aadressil arenduskoda@mulgimaa.ee.

Tõrva valla ettevõtjate ümarlaual traditsioon sai jätku 21. septembril, kui Tõrva Vallavolikogu esimehe ja Riigikogu liikme Maido Ruusmanni ettepanekul taaskord kokku tuldi.

Ruusmann väljendas heameelt, et kohtumised on taas populaarsust kogumas. „Alustasime piirkonna ettevõtjatega regulaarsete kokkusaamiste korraldamist 2011. aastal, vahepeal olime sunnitud pidama pausi koroonatõttu. Nüüd on traditsioon taastunud ning ettevõtjad jätkuvalt tahavad ja peavad vajalikuks kokku tulla,” rääkis Ruusmann ning lisas, et rasketel aegadel on ühtse jõu koondamine veelgi kriitlisema tähtsusega ning ühtne tegutsemine on Tõrva piirkonna edu võti.

„Kohtumiste käigus külastatakse tavapärastelt üht kodukandi ettevõtet eesmärgiga suurendada teadmist, millega piirkonnas tegeletakse, ning teiste tegevusi päris lähedalt näha. Teine oluline eesmärk on, et ettevõtjad saaksid asjakohast infot, teadmisi ja näpunäiteid ettevõtlusmaastikul orienteerumiseks ning vähetähtsaks ei saa pidada kohtumiste rolli omavalhelistel sotsialiseerumisel,” selgitas Ruusmann kokkusaamiste eesmäärke.

Ettevõtjate ümarlauda alustati Patkülas tegutsevast graanulitehasest Helme Graanul, kus tehase juht Kristo Vahar ettevõtjad vastu võttis, tutvustas ettevõtte tegevust ja kogu kontserni ning viis külastajad tootmispoolele ekskursioonile. Helme Graanul kuulub Graanul Invest gruppi, millel on Eestis neli pelletitehast: Imavares, Ebavares, Osulas ja Helmes.

Peale graanulitehasega tutvumist liiguti renoveeritud kuue saanud Pokardi mõisa, kus The Manor Sports & Spa projektijuht Oliver Metsnõmm tutvustas luksusliku butiikhotelli lugu ning avas saladusloori tulevikuplaanidelt, mis andis kinnitust, et spaahotelli ootab ees vägev tulevik. Ettevõtjad kasutasid võimalust, et tutvuda hotellitubade ja spaaosaga, ning jäi vaid nentida, et väärrika mõisahooned korrastamiseks on tehtud ära väga suur töö.

Seejärel loodi videosild tippetevõtja Raul Kirjaneniga, et kuulda ülevaadet tema äritegevusest peale Graanul Investi müüki, mõtteid ärimaastikul toimuva kohta ning häid näpunäiteid, kuidas efektiivsemalt toimetada. Hetkeaja üks kuumimaid päevapoliitilisi teema-

sid on kahtlemata riigieelarve ning seetõttu kutsus kevadest Riigikogu liikmena tööle asunud Ruusmann kohtumisele riigi rahaasjadest ülevaadet andma rahanduskomisjoni esimehe ja eelmise rahandusministri Annely Akkermanni.

Ruusmanni sõnul on Riigikogus tema kõige olulisem väljakutse maaelu hea käekäigu ja maapiirkonna ettevõtjate eest seismine. „Kohtumine ettevõtjate ja teiste huvigruppidega on

andis ülevaate külamaja ehitusest ja tulevikuplaanidest, ning Kooraste külavanem Urmas Kivirand, kes tutvustas Kooraste külaseltsi muresid ja rõõme. Oli palju äratundmisrõõmu ning ideid, mida Mulgimaale kaasa tuua.

Valgjärve külamaja, mille ehitusmaksumus oli ligikaudu 1,2 miljonit eurot, asub kahel korrusel, arvestades maapinna reljeefi ning koondab

raamatukogu, saali ürituste ja koosolekute pidamiseks, köögi ruumi, jõusaali ning veel mitu ruumi erinevateks huvitegevusteks.

Väljasõidul osalesid Hummuli, Ala, Karjatnurme, Riidaja, Ritsu ja Taagepera külaliikumiste esindajad. Suur tänu sooja vastuvõtu ja asjalike arutelude eest Kanepi vallale!

ETTEVÕTJATE ÜMARLAUAL SAI KÜSIDA NII TIPPUHTIDELT KUI POLIITIKUTELT

pikemalt kui algselt planeeritud.

Aastate jooksul on Tõrva valla ettevõtjate ümarlaual osalenud mitmeid ministreid ja poliitikuid ning tuntuid tippetevõtjaid. Eelmisel aastatel on ümarlaudadel osalenud näiteks peaminister Kaja Kallas ning eelmine ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Andres Sutt. Sel korral osales Tõrva valla ettevõtjate ümarlaual ligi 50 ettevõtjat.

MAAKONDLIKUL ÕPETAJATE TÄNUÕHTUL JAGUS TUNNUSTUSI TÕRVA PEDAGOOGIDELE

28. septembril toimus Kivitalu Country Hotelis Valgamaa aasta õpetaja 2023 konkursi tänuõhtu, kus selgusid konkursi laureaadid. Nagu traditsiooniks tulid ka mitmed väga olulised preemiad Tõrva valda.

Pikaajalise panuse eest Valgamaa hariduselu edendamisel pälvis elutööpreemia Tõrva Gümnaasiumi kauaaegne direktor **Ivar Hanvere**, kes juhtis gümnaasiumi tervelt 34 aastat. Teda on kirjeldatud kui sportlikku, ausat, õiglast ja konkreetse väljaütlemisega direktorit. Aasta klassiõpetaja 2023 laureaadiks kuulutati Tõrva Gümnaasiumi õpetaja **Anneli Pähklamäe**. Teda kirjeldatakse kui lõpmatute energiavarudega uuendusmeelset õpetaja, kes haarab alati kinni ka lastevanemate ideedest.

Aasta klassijuhataja tiitliga pärjati Tõrva gümnaasiumi inglise keele õpetaja **Maris Jaama**. Jaamal on oskus ennast kehtestada, hoolimata oma tagasihoidlikkusest ja vaiksest häälest ning ta kuulab õpilaste muresid ja suunab nad õrnalt õigele teele.

Tänuõhtul tervitas kõnega Valgamaa silmapaistvamaid haridusnimesi Tõrva Vallavolikogu esimees ja Valgamaa Omavalitsuste Liidu juhatuse esimees Maido Ruusmann ning laureaate tänas lillekimbuga Tõrva vallavanem Helen Elias.

Foto: Paul Poderat

VALLAVOLIKOGU SÜGISHOOAJA EEL KOHTUSID JUHTLIIKMED

Tõrva Vallavolikogu esimees Maido Ruusmann kutsus ühisele arutelulõunale Pokardi mõisasse volikogu aseesimehed ja volikogus esindatud erakondade juhid.

Kohtumise eesmärk oli enne sügise istungite algust kokku saada samal põhimõttel nagu Riigikogu vanematekoguga, et pidada nõu ja leppida kokku, kuidas volikogu tööd senisest veelgi sujuvamalt ja efektiivsemalt korraldada. Kohal olid aseesimehed Enn Mihailov ja Tiit Vips, Isamaa esindaja Kalle Vister, Keskerakonnast Ülle Juht ja valimisliidust Ühtne Kogukond Karl Kirt. Lõunale ei jõudnud EKRE esindaja Virgo Kosemets, kes saatis oma ettepanekud kirjalikult.

Volikogu esimees Maido Ruusmann rääkis, et temalt on mitmeid

kordi küsitud, kuidas Tõrvas volikogu töö on niivõrd sujuv ning suuremaid tülisid pole kaugemale kuulda olnud. „Kahtlemata on meil erimeelsusi rõhuasetustes ja suhtluses ning see on loomulik ja lausa vajalik, aga proovime pingeid läbi-rääkimiste ja arutelude teel lahendada. Mida rohkem saame enda seisukohti väljendada rahulikus võtmes, seda pingevabam on istungite õhkkond,“ jagas Ruusmann oma mõtteid volinikega.

„Poliitika üldpilt on turbulentne, inimestevaheline suhtlus kaunis reljeefne - näen seda nii Toompeal kui üle Eesti mitmetes omavalitsustes. See kindlasti ei ole laiemas pildis kasuks kellelegi. Kui Toompeal Riigikogu liikmena on parema omavahelise

suhtluse parandamine keerukas väljakutse, siis Tõrvas, volikogu esimehe ja üdini tõrvakana, on volikogus ühissammude seadmise nügimine täiesti hästi teostatav eesmärk, kui erinevatel osapooltel tahe on olemas. Ja tänase kohtumise baasil on rõõm tõdeda, et tahet jagub.“

Arutelulõunal nõustuti ühiselt, et senisest rohkem oleks tarvis korraldada õppeväljasõite komisjonidele ning väljasõiduistungeid volikogule valla erinevates asukohtades, lisades juures asukohaspetsiifilisi päevakorrapunkte. Samuti oli arutluse all oluliste teemade korral fookuskohatumiste tegemine ning spetsialistide suurem kaasamine komisjonide töösse. Ühisele arusaamisele jõuti ka selles, et teatavad koloriitsed torked

on poliitika osa ning neid ei peagi täiesti ära jätma.

„Riigikogus vanematekoguga, kuhu kuulub riigikogu juhatus ja esindatud erakondade fraktsioonide juhid, pole uue koosseisu puhul Riigikogu töö üksmeele korraldamisel olnud kõige

edukam. Aga tänase kohtumise baasil, kus osalejate ülesehitus analoogne, ainult mõõde kohapealne, saan öelda, et me oleme Tõrvas ses osas õnnelikumad,“ rääkis Ruusmann.

Tõrva Vallavolikogu esimene sügisene istung toimus 26. septembril.

Omavalitsused said Tõrva abiga tugimaterjali täiskasvanute õppimise toetamiseks

Täiskasvanuhariduse valdkonna toetamiseks kohalikes omavalitsustes käivitati 2022. aastal pilootprogramm „Täiskäik“, mille tulemusena on nüüdseks valminud tegevusmudel ja soovitusel, mis aitavad omavalitsustel toetada täiskasvanute õppimist kohalikul tasandil, ning kirjeldavad, kuidas ning kellega koos selle heaks tegutseda.

Veebipõhine juhendmaterjal, mis on esimene omataoline, on üles ehitatud kolme peatükina, võttes fookusesse: 1) valdkonna olulised mõisted, keskkonna ning statistika ja trendid, 2) võimalike sekkumiste kirjeldamise ja mõtestamise ning 3) partnerite ning koostöövõrgustike kujundamise. Juhend baseerub

programmi raames loodud tegevusmudelile, mis omakorda moodustub läbi kolme joonise, ühendades nii indiviidi, omavalitsuse kui partnerite tasandi.

Lisaks sellele pakub veebikeskkond võimalusi saada inspiratsiooni pilootprogrammis osalenud omavalitsuste kogemustest ja ettekannetest ning toetavaid töölehti teema iseseisvaks arendamiseks piirkondades kohapeal.

Juhendmaterjali koostas koolitusettevõtte Kasvulava, väljatöötamisel osalesid 12 kohalikku omavalitsust ja eksperdid. Osalenud omavalitsuste (Hiiumaa, Hääde-meeste, Järva, Lääne-Harju, Muhu, Otepää, Rae, Saue, Tori, Tõrva, Valga,

Viljandi) spetsialistide ja praktikute panus mudeli väljatöötamisel on olnud märkimisväärne. Kõik osalevad omavalitsused seisavad oma inimeste hea käekäigu eest ning on leidnud mitmekesiseid võimalusi täiskasvanute õppimise edendamiseks oma linnas või vallas.

Juhendamaterjal ja tegevusmudel on kõigile kättesaadav aadressil <https://sites.google.com/view/taiskaik>

Täiskasvanute õppe süsteemsele mõtestamisele ja toetamisele suunatud tegevusi KOVdes koordineerib ETKA Andras koostöös Haridus- ja teadusministeeriumiga Erasmus + projekti „Agenda – täiskasvanuhariduse tegevuskava“ raames.

Laupäeval toimub suurim Mulgi sügislaht

14. oktoobril toimub Mulgi Elamuskeskuse õuel meie kandi suurim mulgi sügislaht. See saab olema üks tõeliselt ehe, rahvuslik ja külluslik laht, kus kaupa ja rõõmu jagub kõigile.

Laada väravad avatakse kell 10 ja kuni kella 16ni on laht avatud kauplemiseks.

Laadalaval astuvad päeva vältel üles torupillimeister Ants Taul ning rahvamuusikaansambel „Kirime“. Samuti esinevad rahvatantsu naisrühmad „Liisud“, „Nurmenukk“ ja

segarühm „Jandali“. Algusega kell 13 kuulutatakse pidulikult välja järjekordne Mulgimaa uhkuse tiitli saaja.

Laadal on ka laste rõõmuks avatud lasteala, kus ringi sõidab lasterong, kohal on oma armsate loomadega laste lemmik Ranna Rantšo. Saab karusselliga sõita ning hüppajate rõõmuks on kohal batuudid ning lõbusat avastusrõõmu pakuvad mänguplatsid.

Kell 16 astub lavale pere piseimate lemmik Lolala perebänd ning saab laulda ja tantsida!

Laadalistele sissepääs tasuta!

Spordinädalal sai osaleda näidistreeningutel

Valla spordikuu september ja spordinädal 23.-30. september oli täis erinevaid meeleolukaid spordihetki: võistlusi ja treeninguid, tervisetundi kepikõnniga ja erinevaid tutvustavaid sportlikke tegevusi.

Heategevuslik teatejooks tõi 22. septembril spordinädala avaüritusena Tõrva Gümnaasiumi parki kokku 22 Tõrva Gümnaasiumi ja Tõrva Kooli klasside võistkonnad, kus võistkonnas oli 8 liiget. Vabariigi Presidendi tervituse lugedes Tõrva jooksu korraldaja Tiina Neumann ja avastardi andis meie tuntuim noorsportlane Romet Kivi, kes augusti lõpus naases koolinoorte kergejõustiku maailmameistrivõistlustelt Brasiilias Rio de Janeirost hõbemedaliga. Teatejooksul anti kokku kolm starti, koos said joosta

3.- 4. klasside , 5. - 6. klasside ja 7.- 9. klasside võistkonnad. Kuigi tegemist polnud võistlusega, tekkis ikka suur soov olla naaberklassist kiirem. Teatejooks on heategevusüritus, mille eesmärk on toetada õnnetuse või haiguse läbi liikumisvõime kaotanud laste ravi. Lapsed ja noored annavad liikumisvõime kaotanud eakaaslaste raviks oma panuse teatejooksul osaledes. Täiskasvanud saavad laste raviks ning teatejooksul osalevate noorte panuse tunnustamiseks teha annetuse. Tänavu osales üle-eestilisel teatejooksul rekordiliselt üle 13500 lapse.

27. septembril aga pidasid meeleoluka spordipäeva Tõrva valla mudilased, kui Tõrva staadionil toimusid esimesed Tõrva lastealaste meistri-võistlused.

Spordikalender

Käimas on sügisene sammuvõistlus, mis algas 25. septembril ja kestab 24. oktoobrini. Väljakutseks on tänavu koguda igapäevase aktiivse liikumisega kuu aja jooksul 240 000 sammu. Kõigi vahel, kes väljakutse edukalt läbinud, toimub auhinnaloos, kus peauhinnaks kaunid TÕRVA pused ning „Tõrva liigub“ meened. Sammud saab kiiresti täis, kuiosaleta sügismatka sarjas, mis algas samuti 25. septembril jakestab neljal järjestikusel nädalal. Igal nädalal ootab Tõrva terviserajamataaringi 10 kontrollpunktisõna, leitud 40 sõnagalahendub ristsõna. Sel korral tutvustame läbi sarja Tõrva vallasportimisvõimalusi.

- 20. oktoober siseorienteerumine Tõrva ANKis Start avatud 17-18.
- 21. oktoober paarisorienteerumine "Musta kassi oösel ei näe..." start kell 18 Tõrva keskväljakul
- 25. oktoobril kell 14 avatakse spordihing Rein Leppiku mälestuspink Tõrva staadionil.

KULTUURIKALENDER

- 12. oktoober kell 19 Sume sügisõhtu Karl-Erik Taukariga lossispaas Wagenküll. Piletid Piletitaskust.
- 13. oktoober kell 21 Aapo Ilves ja Kristjan Jotiga Pubis Juudas. Sisepääs 10€
- 14. oktoober kell 10 -16 Suurim Mulgi sügislaht Mulgi Elamuskeskuses. Mulgi Uhkuse väljakuulutamine. Tasuta.
- 14. oktoober kell 20 Tantsuõhtu ansambliga Kondor Riidaja kultuurimajas. Pilet 10€/15€
- 14. oktoober kell 20 Puhkeõhtu ansambliga Carriba Ala rahvamajas. Pilet 7€
- 15. oktoober kell 13 Valgamaa Pensionäride Ühenduse eakate päev Ala rahvamajas. Pilet 10€/13€
- 20. oktoober kell 19 Elamus-õhtusöök tippkock Anti Lepikuga Mulgi Elamuskeskuses. Piletid Piletikeskusest
- 21. oktoober kell 12 Eluratas sügispidu Tõrva Avatud Noortekeskuses
- 21. oktoober kell 15 Hingedeaja kontsert-kohtumine Voldemar Kuslapiga Tõrva Muusikakooli saalis. Tasuta
- 27. oktoober kell 20 Noorte halloweenipidu Ritsu ujula ruumides
- 28. oktoober kell 20 Mulgi Reiv – Kigi Pühakide Õdak Ritsu ujula ruumides. Piletid Fientast
- 3. november kell 22 Kosmikud „Kuidas tuli pimedus“ 20 Pubis Juudas. Piletid Piletilevist

Vaata ürituste kohta lisainfot lehelt kov.torva.ee

TÕRVA VALLA LASTEAEDADE MUDILASED PIDASID MEISTRIVÕISTLUSEID

Alati on tore näha, kui tullakse välja uute algatustega, ja mis saaks veel parem olla, kui seda tehakse laste nimel. Nii ongi saanud alguse loodetavasti üks tore ja samas võistluslik traditsioon.

Esmakordselt toimusid Tõrva valla mudilaste meistrivõistlused ning Tõrva staadionil said kokku 224 pisikest mõõduvõtjat! Meistrivõistlusteks sai iga rühm endale loosiga riigi, mida esindada. Nii võis lehvimas näha eri riikide lippe - näiteks Ungari, Poola, Leedu, Soome -, aga kreeklased ehk Riidaja õppekoha rühm oli selga meisterdanud ka sobivad riided.

Rongkäik Tõrva Gümnaasiumi juurest staadionile kujunes meeleolukaks ning seejärel sai iga riigi esindus sobiva Eurovisiooni loo saatel staadionil koha sisse võtta.

Meistrivõistlustel võisteldi järgnevates aladel: 60m jooks, kaugushüpe, pallivise, tõkkejooks, disco, disc-golf, täpsusvise, kõrgushüpe ning pallimere pallide sorteerimine.

Oli meeleolukas päev - suur tänu Tõrva Lasteaed Mõmmik ja Tõrva Kool ning kõik rühmad, kes ettevalmistustega suurt vaeva näinud olid!

Õpilaste loodusteadmisi arendatakse harivate õppekäikudega

Õpetaja Liia Ortus

Ümbritsev loodus pakub alati midagi uut ja huvitavat, mõjutab meie teadmisi ja heaolu. Paljudel Tõrva Gümnaasiumi õpilastel on olnud taas võimalus erinevate projektide ja toetuste abil looduses õppida ning uusi teadmisi omandada.

Kuuendad klassid osalesid Ülenurmel haridusprogrammis „Toidu eluring“ ja kaheksandad klassid programmis „Viljaterast leivani“. Esimesed klassid käisid Lilli loodusmaja õppeprogrammides „Päiv talun“ ja „Päiv mõtsan“, samuti haridusprog-

rammis „Eesti toidu aastaring talus“ C R Jakobsoni Talumuuseumis Kurgjal. Seitsmendad klassid aga läbisid Lilli loodusmaja õppeprogrammi „Lina - seemnest sargini ja teised talutööd“.

Loodussõprade grupp külastas Tartu loodusmaja, kus toimus kuraatorituur näitusel „Kapist välja- riided ihu ja ilma vahel“.

Kümnenda klassi loodussuuna õpilased läbisid Võrtsjärve õppekeskuses kalanduse õppelaagri „Säästev kalastus ja veekogude ökoloogilised võrgustikud“ esimese õppepäeva.

Mida rohkem laps looduses viibib, seda rohkem suudab ta omandada ja põnevaid avastusi teha. Loodus annab meile selle, mis südant rõõmustab ja vaimu rikastab.

08.09	Haridusprogramm „Toidu eluring“ Eesti Põllumajandusmuuseum Ülenurmel	6.a ja 6.b
11.09	Õppeprogramm „Päiv talun“ Lilli loodusmajas	1.a klass
12.09	Õppeprogramm „Päiv talun“ Lilli loodusmajas	1.b klass
14.09	Kuraatorituur näitusel „Kapist välja- riided ihu ja ilma vahel“ Tartu loodusmajas	loodussõbrad
19.09	Haridusprogramm „ Viljaterast leivani“ Eesti Põllumajandusmuuseum Ülenurmel	8.a ja 8.b klass
21.09	Õppeprogramm „Päiv mõtsan “ Lilli loodusmajas	1.a klass
22.09	Õppeprogramm „Päiv mõtsan “ Lilli loodusmajas	1.b klass
27.09	Kalanduse õppelaager "Säästev kalastus ja veekogude ökoloogilised võrgustikud" Võrtsjärve õppekeskuses 1. päev	10.klass loodussuuna õpilased
28.09	Haridusprogramm „Eesti toidu aastaring talus“ Carl Robert Jakobsoni Talumuuseumis Kurgjal	1.a ja 1.b klass
28.09	Õppeprogramm „Lina - seemnest sargini ja teised talutööd“ Lilli loodusmajas	7.a klass
29.09	Õppeprogramm „Lina - seemnest sargini ja teised talutööd“ Lilli loodusmajas	7.b klass

MURDMAAJOOKSUS VÕIDETI NELI KULDMEDALIT

Teisipäeval, 26. septembril, toimusid ülemaailmse spordinädala raames Tõrva Gümnaasiumi pargis Valgamaa koolinoorte murdmaajooksu karikavõistlused. Võistluse eesmärk oli selgitada välja maakonna parimad ning edendada liikumisharrastust noorte hulgas.

Kokku osales 184 jooksusõpra kümnest erinevast koolist. Meie kooli eest võistles koguni 65 tublit noort. Kõige suurema panuse andis kooli esindusse 3.b klass (10 võistlejat) ning 4.a klass (8 võistlejat).

Tõrvale töid auhinnalised medalikohad Kristofer Leitmaa (kuld), Lucas Pärn (hõbe), Gregor Valtsov (pronks), Emma Nora Känd (hõbe),

Dorel Daum (kuld), Kete Lisanna Väli (hõbe), Keili Kirt (pronks), Melissa Anderson (pronks), Helanna Leeduks (hõbe), Keili-Kessu Küla (pronks), Tanel Tamm (kuld), Bianca Uhtjärv (kuld).

Au ja kiitus ka teistele tublidele, kes kooli esindasid!

Võistlust korraldas ja koordineeris Valgamaa Spordiliit.

Tulemused vanusegruppide kaupa on leitavaadressilt

www.timesport.ee

KOLMAPÄEVAL,
25. OKTOOBRI
KELL 14:00

SPORDIHING REIN LEPPIKU
MÄLESTUSPINGI AVAMINE

TÕRVA GÜMNAASIUMI STAADIONIL

OLETE SÜDAMEST OODATUDI!

TOETAJAD:

ENDLA MISKE - 90

29. septembril tähistas Hummuli mõisahoones koos kogukonnaga väärikat 90. aasta juubelit Hummuli tõeline raudvara Endla Miske. Väärikat sünnipäeva oli tulnud tähistama saali täis rahvast, kelle seas nii pere liikmeid, kolleegide, sõpru kui ka endiseid õpilasi.

Endla Miske töötas 57 aastat Hummuli koolis õpetajana ja vedanud eest noorõpetajate liikumist Valgemaal. Õpetajana olid tema põhiained ajalugu ja riigiteadus.

Väsimatu ja aktiivne naine korraldab praegugi pensionäride ühendusega Hõbejuus arvukalt erinevaid üritusi ja väljasõite ning lööb kaasa kogukonnaelus.

2018. aastal ilmus Tõrva Teatajas pikem usutlus Endlaga ning toona sai esitatud küsimus, mis kehtib väärika naise kohta siiani. „Olete nii vitaalne naisterahvas, et ma ei söanda teie kohta isegi kasutada sõna „vanaproua“. Kustkohast te oma elujõu ammutate?”

Miske vastas: „Vanust on tõesti omajagu. Aga sellest tuleb ka tahe veel midagi teha ja tunda seda tunnet, et saad veel kasulik olla. Eks see annab jõudu elamiseks ja aitab terviseprobleemidega toime tulla. Suhtlemine inimestega annab omajagu jõudu. Ja tegutsemisvajadus. Ja teadmine, et sind on vaja.”

Hei, muusikahuviline!

Kas üheks uue aasta lubaduseks oli teha midagi lähemat ja leida uusi sõpru? Kas otsid vahvat sõpruskonda ning võimalust laulda koorimuusikat? Kannad endas soovi käia põnevatel esinemistel ning tunda naudingut vägevast koorilaulust? Mis võiks olla veel parem võimalus, kui ühineda Tõrva Lauluseltsi segakoori seltskonnaga ja kord nädalas võtta aega iseendale?

Ootame just SIND, mees või naine, meie ridadesse! Tõrva Lauluseltsi segakoor on õige koht. Meie siht on XXVIII üldlaulupidu 2025. a.

Võta meiega ühendust!

Koorijuht Maie Kala
tel 56568098; maie.kala@torva.ee
Koorivanem Marika Kasepõld
tel 53449128;
marika.kasepold@gmail.com

IMMANUELI KOGUDUSE UUS PASTOR ON MARGO MERI

Egon Ilisson

Oktoobri esimene päev oli Tõrva Immanueli koguduses rõõmu täis - ametisse seati uus pastor. Kogudust hakkab teenima Margo Meri, kes koos abikaasa Leaga võtsid selle auväärse ülesande enda kanda.

Margo Meri on ametiga tuttav, viimastel aastatel aitas ta Elva koguduses kaasa ning aastatel 2002-2017 teenis Otepää kogudust. Keilast pärit mees on olnud ka Vancouveri eestikeelse baptistkoguduse teenistuses. Margo on kaasa aidanud mitme kiriku ehitusel koos tuntud kirikuehitajast isa Heino Meriga.

Maja ehitusel taaskasutus

Enne kui uus pastor sai valitud, toetas vahepeelsel ajal Tõrva kogudust Otto Aavistu koos abikaasa Monikaga. Aavistu mainis oma tervitussõnavõtte, et Tõrva Immanueli kogudus on koht, kuhu alati on võimalus tulla.

Ametisseadmise teenistusel kõnles ka 15 aastat Tõrva kogudust juhtinud Enn Palmik, kes tegi pika tagasiwaate jumalasõna kuulutamise ajaloole Tõrvas. „Kõik sai alguse 103 aastat tagasi Helme vennastekoguduse poolt. Vennad Oskar ja Viktor Konsa eestvedamisel, kes pidasid sealsamas Aia

tänavahoones jumalateenistusi. Eriti jutumehed nad polnud, aga inimesed tulid ikkagi kokku,” kirjeldas Palmik seda, kuidas jumalasõna ja pillimängu vastu oli kohalikel huvi olemas.

1929. aastal alustati maja ümberehitust ja samaaegselt ehitati Roosi tänavale veel uhkem palvemaja. „Rahvast ei elanud siin kuigi palju, aga ühel hetkel oli Tõrvas kuus paika jumalasõna kuulutamiseks ja kuulamiseks,” rääkis Palmik. Ta tõi tagasiwaates välja, et Tõrva oli pärast Narvat suuruselt teine linn, mis sõjas pea täielikult maha põles, aga palvemaja jäi puutumata. Pärast sõda, nõukogude ajal, oli hoone kultuurimajana kasutusel. Kui Palmik koos Kalju Keernikuga said 1997. aastal maja kogudusele tagasi, hakkasid nad saali välja ehitama. „Tegime seda sõna otseses mõttes küttematerjalist, mis kohalikel ettevõtetel hoovi peal välja praagituna hunnikutesse laotud. Palusime need endale ja sellest materjalist ehitasime uued ruumid, mis on sarnasel kujul praeguseni alles,” räägib Palmik, et eelkõige oli tähtis pealehakkamine. Mõneti sümboolne on ju ka see, et hetkel tegutseb hoones taaskasutusega tegelev „Sõbralt Sõbrale” kauplus.

Markantse näitena toob Palmik välja toonase tutvustusürituse, kuhu paluti mängima bänd, mis tegi üsna kaasakiskuvat ja särtsakat muusikat. „Kuna paljud kohalikud inimesed polnud enne palvemajas käinud, siis kontserdi ajal tuldi lava ette ja hakati tantsima kristliku muusika saatel. Ja siis jälle loeti jumalasõna vahepeale,” räägib endine pastor lõbusa loo.

Rohkem tegude mees

Meenutuskõnega esines ka Ilmar Kõverik, kes rääkis võõrvõimu aegadest, kui majas tegutses kultuurimaja, mille kunstiline juht ta oli.

Maja oli ühel hetkel nii halvas seisus, et ahju asemel oli korstnalõõris auk, kuhu siis tuli üles tehti, et veidigi sooja saada.

Nondel keerulistel aegadel peeti jumalateenistusi kohaliku pastori kodus ning ruumipuudusel on neid ka KEKi kortermajas läbi viidud. See aga kõlava häälega pastorite tõttu naabritele ei sobinud.

Pika ja südamliku kõne pidas Eesti EKB Koguduste Liidu president Erki Tamm, kes viis ka läbi uue pastori ametisse seadmist.

Pidupäevakoor tuli Elva kogudusest, mida juhatas pastor Margus Kask. Kusjuures Tõrva koguduse uus pastor Margo Tamm laulab samuti sealsamas kooris. Väga musikaalses

lugu Elvis Presley repertuaarist.

Tervitajate seas oli Guldar Järve, kes tõi kogudusele piima ja mett ning soovis, et uus pastor ja tema kaasa elaks Tõrva sisse just nii, et tunnetaks, et see on nende rahvas - ükskõik kui palju või vähe neid kuulajaid on. Kohalike häid soovide andis edasi ka kirikuõpetaja Arvo Lasting.

Kuigi Margo Meri ütles oma kõnes, et talle ei meeldi isikukultus ja on seega enesereklaamiks liialt tagasihoidlik, siis loodetavasti saame mõnes tulevases Tõrva Teataja numbris temaga lähemalt tutvavaks. Seniks aga anname aega mõnusalt ennast Tõrvas sisse seada.

TANTSUÕHTU
RIIDAJA KULTUURIMAJAS
ANSAMBEL KONDOR

LAUPÄEV
14. OKTOOBER

PIDU ALGAB
KELL 20.00

PILET
10€/15€

PILET EELMÜÜGIST (10€) RIIDAJA COOP KAUPLUSES JA
TÕRVA KESKVÄLJAKU LILLESALONGIS
KOHAEAL PILET 15€
LAUDADE BRONEERIMINE TELEFONIL 5341 3150

**KÕIGI PILETIOSTJATE VAHEL LOOSITAKSE VÄLJA 4 PÄASET
RIIDAJA AASTALÕPUPEOLE JA ERINEVAID MEENEID!**

Pastor Margo Meri (põlvkonnade) ametisse seadmine.

VÕRRELDES VÕRRELDAMATUT EHK RAAMATUKOGUHOIDJATE ÕPPEREIS SOOME

Riidaja raamatukoguhoidja Anne Pai

Septembris külastasid Tõrva raamatukogu (Tõrva, Taagepera, Ritsu, Riidaja, Hummuli ühendkogu) töötajad ja Tarvastu valla raamatukoguhoidjad Soome Vabariigi pealinna Helsingi ja lähiumbruse raamatukogusid.

Külastus sai teoks tänu Kultuuriministeeriumi programmile „Raamatukogude kiirendi“ Tõrva Raamatukogu poolt koostatud projekti „Mulgimaa raamatukoguhoidjate inspiratsioonireis Soome raamatukogudesse“ abil. Projekti koostamisel andsid panuse Kairi Määrsepp, Giia Timpson ja koostööpartner Moonika Kõrre, kes aitas meil reisiprogrammi kokku panna ning leidis kaheks esimeseks külastuseks eestikeelsed vastuvõtjad, mis aitas meil tutvuda Soome raamatukogude toimimispõhimõtetega emakeeles ning seejärel oli ka järgmiste raamatukogudega tutvumine tõlke abil lihtsam ja arusaadavam.

Laenutussüsteem sarnane Eestile

Soomes on raamatukogud piirkonna elanikele ja kogukonna liikmetele väga olulised kultuurikohad. Neis ammutatakse uusi teadmisi ja kogemusi, arendatakse digioskusi ja laiendatakse silmaringi. Raamatukogud aitavad oma ettevõtmistega tekitada lugemisõhinat, arendada elukestvat õpet ja erinevate kultuuride liikmete lõimumist. Me nägime oma silmaga, kuidas raamatukogudes oli 10 minutit pärast raamatukogu avamist juba mitmeid lugejaid endale raamatukogu kohvikust võtnud kohvi ja võileiva ning süvenenud värsketesse ajalehtedesse.

Esimesel päeval tutvusime Töölo raamatukogus Soome pealinna piirkonna Helmeti raamatukogude süsteemiga, sellega milline on kaasaegne laenutussüsteem ja kuidas tehakse koostööd haruraamatukogude, laste- ja haridusasutustega. Viimane ei erine meie Eesti süsteemist. Suuremates raamatukogudes on laenutamine-raamatute tagastamine tihti automatiseeritud st lugeja tagastab raamatukogus ise arvuti abil raamatud. Samas ei kasutata Soomes meil levinud tagastuskappe, sest raamatukogud on tihti avatud seitse päeva nädalas ning öhtul kella 20ni.

Pärastlõunal tutvusime Helsingi au ja uhkuse, Oodi raamatukoguga. Oodi on riigi kingitus inimestele Soome Vabariigi 100. juubeliks.

Esimesel korral mängisid inimesed malet, ootasid sõpru ja said riulist laenutada hetke bestsellereid ning küsida infot nii raamatukogu kui ka Helsingi kohta. Meie estofiilist giid kutsus Helsingi külastajaid kasutama Oodit ka isegi sel puhul, kui pealinna külastades on lihtsalt tarvis aega parajaks tehes. Oodi II korrus on mõeldud noorte kokkusaamiseks kohaks ja huvitegevuseks. Õmblustoad, muusika loomiseks, salvestamiseks ning podcastide salvestamiseks. Helikindlad ruumid videomängude mängimiseks. Kõiki teenuseid saab kasutada tasuta eelnevalt ruume või vahendeid broneerides. Meile kui raamatukogutöötajatele tutvustati ka veidi tehnilist poolt ning nägime, kuidas robotid tagastatud raamatuid töötlesid ning neid liftiga õigele korrusele tagasi viisid.

Multifunktsionaalsed hooned

Teisel päeval sõitsime Helsingist välja Kirkkonummi, tutvumaks kogukonnakeskuse Fyyriga, mis asub kohaliku kiriku kõrval imekaunil maastikul ning väliselt meenutab see meil levinud krematooriume. Välimus on aga petlik, sest see hoone sisaldab näituseruume ja kontserdisaali. Samas hoones asub ka kohalik muusikakool. Ruumid on ka noortekeskusele ning kõõgid, keskust külastavatele inimestele. Kohvikus töötavad rotatsiooni korras töötud tööharrumuse saamiseks. Lugemissaal oli hiigelsuur ning arvutiga töötamiseks või lugemiseks läbis aknaalune laud tervet saali ning jätkus kohvikualal. Lugemissaalis oli mitmeid „pesasid“ ning meie hommikuse külastuse ajal oli seal mitmeid noori, kes ilmselgelt tegelesid mingi grupitöö teostamise kallal. Kohalik kool kasutab raamatukogu võimalusi aktiivselt.

Lippulaiva raamatukogu külastamine Espoos oli ilmselt õppereisi tipphetk.

Tegemist on sõna otseses mõttes kogukonnakeskusega. Kohalik omavalitsus tegi kaks aastat eeltööd, et saada kohalike inimeste ootustele vastav raamatukogu. Tehti suur hulk küsitlusi erinevatele huvi- ja vanusegruppidele kuni sinnamaani, et teada saada, millistes värvides nad ootavad sisekujundust ning millist teenindust soovitakse. Raamatukogu on keeleõppeklassid, õppekõök, õmblustuba, kohvik, turvaline lasteala koos väikese kõõgiga.

Noortele ruumid pärastlõunaseks õppetöök, kus vabatahtlikud aitasid lastel järgmiseks päevaks koolitööd teha. Meie külastuse ajal olid vabatahtlikeks üks pereema ja noormees, kes tegi seal oma kahenädalast tööpraktikat (Espoos on võimalik koolilastel katsetada erinevatel töökohtadel töötamist, et saaks edasi õppima minna eriala, mis neile sobivaim tundub.) Espoo elanikud valisid hääletuse teel neile enim meeldivate värvide kasutamises ning nendeks osutusid metsaroheline ja graniidihall. Lugemisaal oli just selliste värvidega ning meenutas inglise filmide ajalooliste losside raamatukogude atmosfääri. Mööbel oli annetatud kohaliku kogukonna poolt, sisekujundaja valis sobivates toonides katteriide ning ühtlustas ajaloolise mööbli, tulemus oli äärmiselt rahulik ja mõnus. Meie külastuse ajal olid seal nii ajalehtede lugejad, oma arvutiga tööd tegijad kui ka väikesed huvigrupid, kes vaikselt omi asju arutasid.

Lasteala oli suur ja põrandad ning ääristavad pinnad pehmed. Kogu ruumi ääristas lasteraa-

matute riul. Üllatav oli keset ruumi asuv autokabiin, kuhu lapsed said mööda redelit üles ronida ning „autot roolida“. Meie külastuse ajal oli seal kaks pereema oma umbes kaheaastaste lastega, kes sirvisid pildiraamatuid ja turnisid pehmetel patjadel. Lasteala kõrval asus ruum, kus oli võimalik lastel mähkmeid vahetada ning eraldi ruum, kus sai kaasavõetud toitu soojendada.

Noortele loodud alal olid paljud kujunduselemendid tehtud noorte endi poolt. Lisaks mitmele noortele kooslemiseks loodud ruumidele asusid raamatukogus ka helikindlad boksid virtuaalmängudeks ning üks üldkasutatav ruum, kus iga päev kindlal kellajal õpetasid noorsootöötajad ja vabatahtlikud noortele lauatenise mängimist.

Raamatukogutöötajatel ning vabatahtlikel olid laia üleõlarihmaga kotid, rihmal oli kiri „Raamatukogu“- nii eristusid nad hästi ning külastaja teadis kohe, kelle poole pöörduda, kui tekib mingi küsimus.

Kui kannaksime sama süsteemi Tõrva linna üle, siis peaks siin kesku-

ses olema kogu Männiku 5 maja raamatukogu käsutuses, töö peaks olema raamatukogu direktor, laenu-taja, noorsootöötaja, lasteala juhataja ja terve hulk vabatahtlikke.

Suursugune raamatupood

Pärastlõunal tutvusime Fazeri tehases magusatootja loojutustusega ja saime teada, mida kõike seal toodetakse. Järgnevatele huvilistele soovitati külastus sättida koolivaheajade vahelisele ajale, rahvast vähem ning eestikeelset giidi lihtsam saada. Meie saime.

Kolmandal päeval külastasime Helsingi Ülikooli Kaisa raamatukogu ja ühte Põhjamaade suurimat Akadeemilist raamatukauplust.

Soome riik on raamatukogudesse tublisti panustanud. Viimaste aastate jooksul on valminud Helsingisse ja selle lähiumbrusesse mitmeid uusi raamatukogusid, mis on ka omaette arhitektuurielamus. Kui Eestis on päevakorral raamatukogude liitmine, tööajade vähendamine, raamatukogude sulgemine, siis Soomes on vastupidi – raamatukogusid ehitatakse juurde, teenuseid laiendatakse ja luuakse kogukonnale sobivaid teenuseid juurde. Ikka kõik kohalike elanike heaks. Kohalike inimeste rahulolu taotlemine paistis läbi kõikidest raamatukogudest, mida külastasime. Ja rahulolu tagamise taga oli kohalik omavalitsus nii oma investeeringutega, aga eelkõige suhtumisega – kohaliku elaniku rahulolu on prioriteet.

See oli esimene välisreis Tõrva valla raamatukogutöötajatele. Väga põnev, õpetlik ja ainuke puudujääk vist oligi see, et meiega koos ei olnud õppereisil kaasas neid, kes on otsustajad.

Seda, et Soome on õigel teel, näitas juba see, et kõikides raamatukogudes olid inimesed alates hommikust alates ja kasutati raamatukogude teenuseid laialdaselt erinevate huvigruppide poolt.

Reisile andis mõnusaids nüansse laevareis ja ühised bussireisid – mugav ja andis võimaluse suhtlemiseks ning oma kogemuste jagamiseks. Kindlasti oli see õppereis värskendav ja koostööd soosiv, aga nagu juba öeldud artikli pealkirjas... me kogesime võrreldamatut, pigem nägime seda, mida võiks tulevik tuua meile, kui võtaksime üle Soome kogemust. Kogemust, et kõike tehakse kohaliku kogukonna heaks. Inimese heaks.

KODUAIA KAUNISTAMINE VÕIB OLLA AJA- JA RAHAKULUKAS, AGA SEE-EEST TÕELINE NAUDING

Teve Rajamets

Tõrvakatel on vedanud meie looduskauni val-laga. See pole aga piiri ette pannud kauniste aedade loomisele, mida meil siinkandis samuti rohkelt lei-dub. Käesolevas loos oleme vaatlusele võtnud neist vaid mõned, et uurida, kui palju vaeva on aiapidamise taga tegelikult peidus, ja ehk koorub välja ka mõni kaval nipp, mida teistelgi hea on meelde jätta.

Hoolikalt valitud kujukesed

Ringkäik valla aedades algab Ala külast, kus aiandusega tegeleb August Paju, kes on ka ettevõtte Ala Talutehnika eestvedaja. Paju kodu oli esitatud tänavu ka Valgamaa kaunite kodude konkursi nomindendiks.

August Paju sõnul ostis ta endale kuuluva kinnistu umbes 22 aastat tagasi: “Sai ostetud väga räämas ja korrast ära kinnistu, endine Taagepera sovhoosi töökoja kompleks, et silmal oleks kena vaadata ja endal mõnus elada. Selleks aga sai väga palju tööd tehtud, et asi sinnamaani jõuaks. Ei ole kunagi olnud korteri-inimene ja ei tahagi olla,” lisab mees.

Paju on tänulik, et saab aiaga tegeleda, sest teeb seda töö kõrvalt, mis asub koduga samas kohas. “Igapäeva-töö on õnneks võimaldanud seda ilu ja mõnusat hubasust luua, teadmisi saab küsida teistelt aiandusehuvilistelt ja lugeda erinevatest kanalitest. Saab nõu pidada nendega, kes natuke rohkem teavad,” selgitab ta.

August Paju koduaeda ilustavad lisaks peenardele ja taimedele veel ka erinevad skulptuurid ja kujukesed. Kujud on tema sõnul soetatud laata-delt. Aastaid tagasi olid Paju sõnul valitud kujud tehtud pigem puidust, aga aja edenedes on mees soetama hakanud uuemaid kujusid, mis on ilmastikukindlad ehk tehtud betoonist. Siiski peab Paju hinnangul ka nende eest hoolt kandma ja talveks varju alla viima.

Aia kujundamine on aga Paju sõnul loov ja jooksev protsess: “Umbes selline, et vaatan peale, et see võiks sinna sobida, läheb mingi aeg mööda ja teen hoopis teisiti või panen asja teise kohta. Kodu juurde aga olen mõttega loonud iluaia, tarbeaed on teises kohas,” räägib ta.

August Paju sõnul on ta õnnelik selle üle, mis on praeguseks loodud,

ning kuna tegu on pideva protses-siga, siis on see hea viis, kuidas tööst puhkust saada.

Pikk ja keerukas protsess

Ka Tõrva linnas asuv Rita Tõkke kodu oli valitud Valgamaa kauni-mate kodude nominentide hulka, mis esitati ka presidendi tunnustusele.

Rita Tõkke nendib, et tema kodu-aed oli üsna mahajäetud olekuga, kui ta seal toimetama hakkas. “Algul käis nii, et vitsake suvalisse kohta kasvama ja kaootiliselt peenrad kuhugi aianurka. Kui täna tagasi mõelda, siis algus oli ikka kole ja ilmetu. Huvi iluaianusega tegelemi-seks tekkis mitmete asjaolude sunnil ning põhjusel. Lõpuks käis peas liht-salt mingisugune klikk ära. Nime-tan seda täna hobiks, mis sai kunagi kirega aeda istutatud taimede hulgast alguse,” selgitab Tõkke.

Ükski taim ei näita Tõkke sõnul enda ilu, kui tema eest hoolt ei kanta: “12 kuud tööd ja ülejäänud aja aastast naudid nende ilu,” naerab ta.

Rita Tõkke sõnul on aia planeerimise protsess erakordselt mõnus, kuid tegutsemine vahel raskevõitu. “Kui ikka mõnede taimesortidega sinasõprust ei loo, siis neid taimi lihtsalt enda aeda ei võta. Mis siis, et piltide peal või naabrite aias taim silmailu pakub. Enamik aia planeerimise ideid on ikka enda peast, mõned ka reise pealt kaasa võetud, näiteks lillevankri idee on pärit Vietnamist,” kirjeldab naine.

Ümberpaigutusi on Tõkke oma aias samuti teinud omajagu. “Naaber ikka naerab, et Rital jälle labidas õlal ja tassib taimi. Nädalavahetuste käigud Tõrva maakodusse veedan enamasti tõesti aias, mõnikord trotsides viletsat aiatööde ilma. Pikk suvepuhkus on see, mis lubab kõike seda pidada ning hoida. Kuna see on minu hobi ja taimed minu vastutusel, siis tuleb endal hakkama saada. Kui on jõudu, tahtmist ja aega, siis ei ole midagi võimatu,” sõnab ta kindlalt.

Tõkke räägib, et tegi aia osas enesega kokkuleppe, et uusi püsi-kuid (ehk mitmeaastaseid taimi) aeda enam ei tule. “Kui keegi taimedest tahab lahkuda, ju siis nii peabki olema. Need, kes minuga jäävad, siis nendega kestab hea koostöö. Mina hoolitsen nende eest tööga ja nemad näitavad selle tulemust,” räägib ta.

Liisi Lusti ja tema pere majapidamine on lummas aastaringelt.

Naine tõdeb, et perekonnas on ta ainus, kes aiandusest rohkem huvi-tub, ja teised peavad lugu pigem taimedest, mis ka saaki kannavad. “Ütlevad ikka, et lihtsam on killus-tiku alla panna aed. Kuid tegelikult on aed tervik koos hoonetega ja selle eest on rohkem seisnud meie pere meespoolel,” tõdeb Tõkke.

Rita Tõkke meenutab ka üht lõbu-sat seika seoses aiandusega. Nimelt oli ta umbes viis aastat tagasi peale autoavariid maal, kipsis jalaga. “Jube kuum suvi oli. Ratastooliga sõitsin veekraani juurde, tagumiku peal liikusin, voolik käes, ja kastsin lilli. Igale poole ei saanud tooliga ligi, karkudega liikuda ka ei saanud, sest millega siis voolikut hoiad. Naabrid ja tänaval kõndijad vaatasid mind kui ilmutust. Mul lihtsalt nii süda valu-tas, et lilled ju surevad muidu ära,” meenutab ta taimede eest hoolitsemist ka ekstreemseid meetodeid kasutades.

Mõjub teraapiana

Hummulisse kodu rajanud aian-dushuviline Liisi Lust on oma majas elanud nüüdseks juba üheksa aastat. Varasemalt Lusti lapsepõlvkoduks olnud majas elas ta varem vanemate ja vanavanematega. Aastaid seisis maja tema sõnul tühjana ja oli juba koos aiaga käest lastud.

Lust on enda sõnul tegutseja hingega ja nii ka tema abikaasa ning seetõttu ei tulnud ka kõne alla, et üheskoos korteris elada. “Lihtsalt niisama vist ei oskagi olla. Kogu aeg

on kuskil midagi teha või kohendada. Hakkad midagi juba lõpetama ja samal ajal on juba uued ideed, et kust edasi minna ja mida muuta,” räägib ta.

Praeguseks kauni aia saavutamiseks on kulunud Liisi Lustil ja ta perel aga ohtralt aega ja energiat. “Enne kui üldse saime aia planeerimisega alus-tada, tuli see meeletu võssa lastud aed harvendada. Õunapuud, kreedid, ploomid, kirsid... kõik oli nagu üks meeletu võsa. Kahjuks ka haigusi täis. Lapsepõlves oli vanavanaemal juba meeletult palju lilli. Aastatega olid need välja läinud ja siis hakkasin alles jäänud taimi poputama,” selgitas Lust, et justkui möödaminnes sai alguses sõprade ja tuttavate aiast toodud iga kord mõni taimeke juurde. “See on nagu sõltuvus. Taimi ei ole vist kunagi liiga palju. Sai käidud ka rohevahetu-sel. Võib ju mõelda, mis meeletu raha on taimedele kulunud, aga tegelikult on enamus taimed siiski sõpruskon-nas jagatud. Roosid ja hortensiad on sellised, mida kahjuks jagada ei saa, siis need olen küll pidanud soetama. Perekond juba teab, et mulle võib külla tulles alati taimi tuua,” räägib Lust.

Lust räägib, et aianduskoo-lis ta käinud ei ole ja teadmised on ta kogunud iseõppimise teel. Palju on tema sõnul abiks olnud internetiotsingud ja ka Facebooki “Aiaelu” grupp, kus paljud aiahuvilised oma mõtteid, kogemusi ja nippe saavad jagada. Oma aias lähtub Lust põhili-selt sisetundest ja mõttest, et soovib värve ja taimeilu nautida terve aasta vältel. “Ka talvel võiks peenras

Vaade August Paju koduaiale

midagi olla. Taimedega on lihtne- kui ikka näed, et talle või endale midagi ei meeldi, siis saab iga kell ju uuesti ümber teha. Kui tuleb uus idee, istu-tad jälle ümber,” selgitab ta.

Aias toimetamine pole aga Lusti sõnul tema jaoks üleüldse kulu-kas. Ei ajaliselt ega ka materiaalselt. “See on hobi ja teraapia ehk inves-teering endasse. Ma arvan, et kui inimene midagi naudib ja teeb seda rõõmuga, siis ei saa lugeda ei aega ega raha. Isegi kui näed mõne peenraga jubedalt vaeva, siis mõne aja pärast, kui kõik õitsema läheb, on ikka hea tunne küll, et see vaev on seda väärt. Kui nüüd tagantjärele mõelda, siis on siin ikka tohutu töö tehtud. Nagu õõ ja päev. Isegi vanaema, kelle kodu see varem oli, vaatas pilte ja küsis, kas see on ikka meie kodu ja kas me ikka puhkame ka,” naerab Lust.

Naise sõnul tuleb oma aeda ka ise nautida ja seega käib ta igal

Näited Tiirakute pere koduaia lahendustest.

hommikul ja õhtul aias lihtsalt tiiru ning imetleb enda kätetööd. Lust on loonud oma peenrad selliselt, et nendega ei oleks palju vaeva. Suve jooksul nopib ta mõned värsked umbrohud ja värskendab peenraääri, aga ei mingit meeletut tööd, nagu oli tema lapsepõlves, kui tema sõnul pidi iga suvi tohutult rohima.

Lust on terve elu olnud n-ö "maalaps" ja ütleb, et tema jaoks on kindlasti tarbeaed sama oluline kui iluaed. "Ma nii naudin suvi otsa aias ringi jalutamist, igast põõsast on midagi näksida. Kas on paremat keskkonda, kus oma lapsi kasvatada? Meie pere jaoks kindlasti mitte. Loomulikult ei ole vajalik tarbeaeda pidada terve suguvõsa jaoks, nagu seda tehti meie esivanemate ajal, aga selline kohe värsket tarbimise jagu koos iluaia koosluses sobib hästi maakodusse," arvab Lust.

Lusti lemmikuks enda aias on peamaja ees rajatud peenrad, mis

on kivi-kivi haaval ise kokku tassitud kiviktaimlaks. Seal õitseb tema sõnul kogu aeg midagi ja seda peenart ta ka sel põhjusel igal võimalikul ajal naudib.

Lust meenutab ka üht vahvat seika: "Suvel oli tore juhus, kui üks sõber oli meie juures ja tegi videokõnet ühe oma sõbraga ning taustaks oli meie aed. Ühel hetkel see kõnes olev sõber küsis, et kas ta on "Söödi aias"? - Taustaks siis nii palju, et kunagi oli Hummuli Põhikoolis pedagoog, kellel lisaks õpetamisele oli hinges aed. Just Hilja Söödi järjepideva töö tulemusena on Hummuli kooliaed pälvinud märkimisväärseid tunnustusi nii maakondlike hindajate kui ka vabariiklike komisjonide poolt. Koolilapsed olid kõik suviti aias ja tegid aiatööd piinliku täpsusega, nagu Hilja Sööt ette näitas," räägib ta.

Liisi Lust annab ka lugejatele soovitusi nautida seda, mida teete, ja proovida oma elu lihtsamaks

teha. "Investeeringe ja rajage aed nii, et te ei oleks aia orjad, vaid teil oleks aega ka nautida oma töö vilju ja ilu," rõhutab Lust.

Lillepoodide ja kalmistu haldamise kõrvalt jagub aega ka oma aia kujundamiseks

Tõrva linnas kaunist kodu ja aeda pidav Pille Tiirak on Rääpi Aianuskoolis õppinud maastikuehitajaks

*Ükski taim ei näita Rita Tökke sõnul enda ilu, kui tema eest hoolt ei kanta:
"12 kuud tööd ja ülejäänud aja aastas naudid nende ilu,"*

ning ei kujuta ette elu ilma võimetuseta astuda uksest paljajalu välja murule ja näppe mulda pista.

Praeguses kodumajas on Tiirak elanud 32 aastat ja aianduspisiku on ta enda sõnul pärinud emalt, kelle samuti on aed peenraid täis. "Juba lapsena pidime peenarde eest hoolitsema ja eks sealt kuidagi see algaski. Oma aeda olen kujundanud viimased 10-15 aastat. Varem oli ikka enamus krundist aiamaa, kus kasvasid kartulid, porgandid, maasikad ja muu. Mida aeg edasi, seda rohkem sai selgeks, et linnas võiks olla ümber maja ikkagi muru ja haljastus ning kartulid ja porgandid olid poes nii mõistliku hinnaga, et ei näinud mõtet, miks peaks neid ise kasvatama," selgitab Tiirak.

"Olen suhteliselt rahutu hing, kui on mingid ideed, siis teostan need ja kui aastatega tulevad uued ideed, siis viin need ellu. Nii sai 10-15 aastat tagasi kaevatud ise labidaga suur tiik, kile põhja pandud ja kaarsildki peale ehitatud. Istutasin vesirooseid ja ka kalad said tiiki toodud. Kaks aastat tagasi tuli aga uus idee, et ehitada grillimiseks varjualune ja tiigi asemele terrass. Nii saigi tiik kinni aetud ning algas ehitus, mis valmis sel aastal," räägib Tiirak.

Puude ja põõsaste istutamisega on naise sõnul samuti nii, et istutab mõne põõsa ära, aga aastate möödudes tuleb ikkagi soov värskenduse järgi ning vahetab ka need välja. Tiirak ei ole enda sõnul seda tüüpi inimene, kes kujundab aia ära ja siis kogu elu vaatab ühte ja sama pilti. "Aastaid tagasi oli aeg, kui hakkasin koguma erinevaid helmikpööriseid, siis hakkasid meeldima kõrrelised ja nüüd olen enda jaoks avastanud okaspuud, värviliste lehtedega põõsad ja hortensiad," lisab ta.

Aiandus on Tiiraku sõnul huvitav, sest seal on nii palju erinevaid võimalusi katsetamiseks ja enda harimiseks. "Mul on väga vedanud, et minu hobi on ka minu töö, kuhu

lähnen juba 14 aastat iga päev hea tujuga," rõõmustab ta.

Enda aia juures on Tiiraku sõnul suur pluss, et võid teha, mida hing ihkab, ja katsetada erinevaid kujundusi. Tema soovitus on, et kui tuleb mõni uus hea idee, siis viige see ellu! Mõõblit tõstame toas ka ju vahel ikka ringi, miks mitte seda teha siis ka aias!

Palju saab Tiiraku sõnul muuta aias juba väheste vaevaga. Näiteks istutada erinevat värvi põõsad ühte peenrasse ja muld katta värvilise multšiga. Peenar on värviline kevadest sügiseni ja kui olete istutanud peenrasse eri värvi okaspuud, siis on silmailu lausa aastaringelt.

Lisaks aiandusele on Pille Tiirak ka mitme lillepoe omanik ja neid pidanud juba 14 aastat. See on tema sõnul valdkond, kus võib ennast täiendada jädagi ning ikka ja jälle tuleb müüki uusi ja põnevaid taimi, mis laias maailmas aretatud ja mida pole varem näinudki.

Ka Tõrva valla kalmistu haldamine on Tiiraku kätes olnud juba 10 aastat. "On hea meel tõdeda, et järjest rohkem on hakatud muretsema esivanemate haudade pärast. Nii olengi pakkunud juba aastaid ka haua kujundust ning hooldust ning siingi tulevad kasuks aianduslikud teadmised - millised taimed, millisel pinnal paremini kasvavad, kui kõrgeks kasvavad, millal põõsaid pügada jne. Tihti on klientidel endal mingi ettekujutus, mis haulal võiks kasvada. Kui aga olemegi läbi arutanud kliendi valitud taimede kasvunõuded ja muu, siis lõpuks öeldakse ikka, et tehke nii, et ilus oleks, ja usaldatakse meie valikuid. Haudade kujunduse juures olen jäänud põhimõttele, et seda peaks olema lihtne hooldada ja väljanägemine oleks tagasihoidlik. Suured kirjud lillepeenrad jäägu siiski koduõuele," nendib ta.

Tiirak on katsetanud koduhoovis ka erilist taimedega: "Eelmine aasta sai soetatud kartulitomat, mida kasvasin konteineris õues ja üllatus oli suur, kui palju saaki ta andis. Korralik kogus kartuleid ja kuni sügiskülmadeni tomateid. Üks taimkaks saaki. Uueks väljakutseks olen valinud õues talvituva palmi, mille kavatsen soetada järgmisel aastal. Kuna elu on kiire, siis olen paljudest peenardest loobunud ja katsetan konteinerhaljastust, mis annab hea võimaluse lihtsalt igal aastal konteinereid uude kohta liigutada ja ongi uus ilme aial. See on eriti hea võimalus tuua aeda värve, kui aed peenarde rajamiseks näiteks liiga väike on," annab naine nõu.

Rita Tökke sai lillevankri idee Vietnami, restaureeritud kapsatünni võtsid omaks ka pere lemmikud.

RIIDAJAS TEGUTSETI ÜHEL NÕUL JA JÕUL

Anne Pai

Muinsuskaitsepäevade raames ning „Riidaja 800 – moodsalt arhailine” üritustesarjas said teoks talgud Riidaja mõisahoonde vestibüüli/saalis. Muinsuskaitse ameti toel ja Liivimaa Lossid OÜ juhatase esimehe Toivo Eriltil juhendamisel puhastati põrand nõukogudeaegsest materjalist. See annab edaspidi võimaluse laudpõrand lihvida ning katta sobiva õli või lakiga. Ruumi on kavas kasutada näituste ja väljapanekute esitlemiseks. Ruumi

laes on fragmendid geomeetrilistest kaunistustest, mis ootavad spetsialistide silma ja kätt.

Kaasa löi 20 kohalikku inimest, abikäe ulatasid MTÜ Põdrala Külade Ühendus, Riidaja Kultuurimaja ja MTÜ Mäe Koda ja Tõrva vallamajandus. Maitsva talgusupi keetis Riidaja Kooli kokk Ilme Veerme. Eestvõtja oli Riidaja raamatukogu. Täna kõiki osalejaid tõhusa panuse eest!

Tänu tehtud tööle on võimalik anda väarikale laudpõrandale uus hingamine.

Kollektiivijuhid teenisid tunnustust

4. oktoobril tunnustati noorte laulu- ja tantsupeo Valgamaa kollektiivide juhendajaid.

Valgamaa Arenguagentuuri ja Laulu- ja Tantsupeo sihtasutuse poolt korraldatud tänuüritus Metsise restoranis oli pühendatud XIII noorte laulu- ja tantsupeo «Püha on maa» Valgamaa kollektiivide juhendajatele. Tõrva valla juhendajatele andis tunnustuse üle Tõrva vallavanem Helen Elias.

Valgamaalt osales suvel toimunud laulu- ja tantsupeol 199 tantsijat, 244 lauljat, 40 orkestranti, 5 rahvamuusikut ja 10 võimlejat.

Tänuüritusel arutati ka tulevikuplaane - ettevalmistusfaas järgmisel aastal toimuvaks Valgamaa laulu- ja tantsupeoks on alanud.

Foto: Monika Otrokova

HARIDUSPERE TÄHISTAS ÕPETAJATE PÄEVA PÄRNUS

Õpetajate päeval, 5. oktoobril olid Tõrva valla õpetajad, noorsootöötajad ning koolide ja lasteadeade töötajad Pärnus, et tähtpäeva puhul veeta üheskoos mõnus õhtupoolik.

Enne Endla teatri etenduse nautimist sai haridusperet lüüa kokku Tõrva vallavanema Helen Eliasega, maitsta suupisteid ja vahetada omavahel kogemusi-muljeid.

Ühiste bussidega sõitis Pärnusse üle 120 Tõrva valla haridustöötaja. Oli meeleolukas õhtu - aitäh Tõrva valla õpetajatele ja kõigile, kes noortega töötavad - te teete tänuväärset tööd!

Osale jämesoolevähi sõeluuringus

Jämesoolevähk on aina sagedamini esinev haigus, mida diagnoositakse Eestis igal aastal ligi 1000 inimesel. Tervisekassa rõhutab regulaarselt sõeluuringul osalemise olulisust, sest nii on võimalik haigus avastada varases arengujärgus või enne selle väljakujunemist. Valga maakonnas kasutas mullu tasuta tervisekontrolli võimalust 52% kutsutud naistest ja 45% meestest.

Tervisekassa alustas oktoobris jämesoolevähi sõeluuringu teavituskampaaniaga, milles kutsus 60-68-aastaseid mehi ja naisi tasuta sõeluuringule. „Jämesoolevähi sõeluuringuga on võimalik leida vähieelsed muutused enne haiguse ja sümptomite tekkimist. Õigeaegse meditsiinilise abiga on võimalik neid muutuseid edukalt ravida, päästes patsiendi ehmatavast diagnoosist,” selgitas Tervisekassa sõeluuringute teenusejuht Maria Suurna. „Enamikule annab sõeluuringul osalemine kindlustunde ja teadmise, et tervis on korras,” lisas Suurna.

Tervise Arengu Instituudi andmete kohaselt tuvastati 2020. aastal sõeluuringu käigus vähieelseid muutuseid 1,4% osalenutel ehk ligi 600 inimesel. „Sõeluuring on tõhus viis kasvivate avastamiseks varajases staadiumis, mil neid saab edukalt ravida ja ennetada kehas edasi levimist,” selgitas Suurna. Vähihidiagnoosi sai vaid 0,3% sõeluuringul osalenutest.

Valga maakonnas oli eelmisel aastal jämesoolevähi sõeluuringu hõlmatus Tõrva vallas 71%, Otepää vallas 56% ja Valga vallas 38%. „Viimase viie aasta jooksul on Valga maakonnas osalusmäär jäänud üsna samale tasemele, seega loodame, et Valga maakonna elanikud üllatavad sellel aastal positiivselt ja ületavad eelmise aasta osalusaktiivsust,” sõnas Valga maakonna terviseedendaja Merle Liba. Keskmiselt osalesid Eestis skriiningul ligi pooled ehk 54% kutsutud naistest ja meestest. Selleks, et riiklikud sõeluuringud täidaksid oma eesmärgi, peaks osalusmäär olema vähemalt 70%.

Kes ja kuidas saab jämesoolevähi sõeluuringus osaleda?

Eestis kutsutakse jämesoolevähi sõeluuringule 60–68-aastaseid mehi ja naisi iga kahe aasta tagant. Tänavu on uuringule kutsutud 80 533 ravikindlustatud ja ravikindlustamata naist ja meest sünniaastaga 1955, 1957, 1959, 1961 ja 1963. „Kuna kutse kehtib aasta lõpuni, siis jõuavad veel sõeluuringul osaleda ka need kutsutud, kes seda veel teinud pole,” soovitas Tervisekassa sõeluuringute teenusejuht Maria Suurna.

Sõeluuringul osalemiseks tuleb võtta ühendust oma perearstikeskusega ja registreerida end pereõe vastuvõtule. Vastuvõtul antakse väljaheiteproovi võtmiseks vajalik peitveretesti komplekt. Proovi saab mugavalt võtta kodus ning seejärel tuleb see saata postiga laborisse. Proovi saatmise postikulu on eelnevalt tasutud. Tervisekassa kinnitab, et juhul kui peaks tekkima vajadus lisauuringuteks või raviks, siis ka need kulud on kaetud kõigile, sealhulgas ravikindlustuseta inimestele.

Sõeluuringu puhul on tegemist terviseuuringuga, mis on mõeldud eelkõige tervetele, ilma kaebuste ja sümptomiteta naistele ja meestele. Sõeluuringu kohta saab lisainfot küsida oma perearstilt või Tervisekassa klienditoelt kirjutades info@tervisekassa.ee ning helistades 669 6630. Vaata ka lisaks <https://soeluuring.ee/jamesoolevahk/>

Lisainfo:

Tervisekassa sõeluuringute teenusejuht Maria Suurna
E-post: maria.suurna@tervisekassa.ee

Lugeja küsib, jurist vastab: Kas töötaja käest võib nõuda välja tema tekitatud kahju?

Lugeja küsib: Meie ettevõttes juhtus intsident, kus töötaja paigutas kaubaautosse kliendile saatmiseks mõeldud tooteid ja pillas maha kasti, mis sisaldas käsitööna valminud vaase. Kastis oli viis vaasi, millest terveks jäi ainult üks. Kas võime tekkinud kahju töötaja töötasust kinni pidada?

Vastab Jaana Vaus Madureira Silva, Tööinspektsiooni juhtiv nõustamisjurist:

Töötaja on tööülesannete täitmisel kohustatud hoiduma tööandja vara kahjustamisest. Tööandja võib töötajalt kahju hüvitamist nõuda juhul, kui töötaja rikub enda töölepingulist kohustust ning on selles süüdi, st kui ta ei ole oma töökohustusi täitnud vajaliku hoolsusega. Süü vormideks on hooletus, raske hooletus ja tahtlus.

Kui töötajal puudus tahtlus kahju tekkimisel ehk kahju tekkis hooletuse või raske hooletuse tõttu, sõltub töötaja vastutuse ulatus tekitatud kahju eest töötaja tööülesannetest, süüastmest, töötajale antud juhiste, töötingimustest, töö iseloomust tulenevast riskist, töösuhte

kestusest ja senisest käitumisest (nt kas töötaja on eelnevalt kauba paigutamise käigus tööandja vara kahjustanud), töötaja töötasust ning tööandja mõistlikult eeldatavatest võimalustest kahjude vältimiseks või kindlustamiseks. Lisaks vähendatakse hüvitist tööandja tegevusega seonduva tüüpilise kahju tekkimise riski tagajärjel tekkinud kahju võrra.

Kui töötaja tunnistab oma süüd kahju tekkimisel ning töötaja ja tööandja, eeltoodud arvestades, jõuavad hüvitamisele kuuluvast kahjusummast kokkuleppele, võib kahjuhüvitise töötaja nõusolekul tema töötasust kinni pidada. Töötaja nõusolek kahju hüvitise tasaarvestamiseks töötasuga peab olema antud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis (nt e-posti teel, paberkanalil, sms-i vahendusel). Lisaks tuleb töötajale esitada tasaarvestamisavaldus, kus on näha, milliseid nõudeid ja mis ulatuses tasaarvestatakse. Töötasu tasaarvestamisel ei tohi siiski unustada täitemenetluse seadustiku §-s 132 nimetatud piirangut, mille kohaselt peab töötajale alles jääma vähemalt töötasu

alammäär, samas on ka muid tingimusi, millega tuleb arvestada, näiteks töötaja ülalpeetavate arvu.

Kui aga töötaja süüd ei tunnista või ei ole nõus esitatud kahjusumma suurusega, võib tööandja pöörduda talle tekitatud varalise kahju hüvitamiseks töövaidluskomisjoni või kohtusse. Seejuures tuleb silmas pida, et töötaja tekitatud kahju hüvitamise eelduseks on töölepingust tuleneva kohustuse rikkumine, kahju olemasolu, põhjuslik seos lepingurikkumise ja tekkinud kahju vahel ning töötaja süü olemasolu kahju tekitamises. Kahju hüvitamise nõudega töövaidlusorganisises pöördumiseks on tööandjal aega 12 kuud arvates ajast, millal tööandja sai teada või pidi teada saada kahju tekkimisest ja selle hüvitamiseks kohustatud isikust. Seejuures ei tohi kahju tekkimisest olla möödunud rohkem kui kolm aastat. Kui tööandja töövaidlusorganisises õigeaegselt ei pöördunud, aegub kahju hüvitamise nõue ja töötaja võib kahju hüvitamisest keelduda.

Kahju hüvitamise kohta on võimalik täpsemat informatsiooni leida Tööelu portaalist.

NOORTEPROJEKTIGA VALMISID INFOTAHVLID

Septembris sai valmis üks tore projekt, mis annab lisandväärtust meie piirkonnale. Saime toetust Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu taotlusvoorst „Raamatukogud-Muuseumid-Noored“. Projekti eesmärk on tõhustada koostööd/suhtlust Ritsa raamatukogu ja Tõrva Avatud Noortekeskuse vahel. Soovime, et Tõrva valla noor on kultuuri kandja ja mõjutaja, seda nii eneseväljenduse, loomise, looduse kogemise kui ka osalemise kaudu liikumisüritustel mitmesugustes rollides: korraldajana, osalejana või vabatahtlikuna.

Projekti raames paigaldasime Tõrva-Helme-Ritsa kergliiklustee äärde infotahvli, kuhu peale on

ACP ilmastikukindlasti materjalist kinnitatud plaadid, kust inimesed saavad lugeda meie piirkonna legende ja lugusid. Tõrva poolt tulles saate lugeda Tõrvaga seotud legende ja lugusid, liikudes Helme poole, siis tulevad Helmega seotud legendid ja siis Ritsuga seotud lood. Projekti idee tuli noortelt endilt. Noored tõid välja, et kui sellised infotahvli oleksid kergliiklustee ääres, siis nad loeksid neid ja üldse jõuaksid meie piirkonna legendid ja lood rohkemate inimesteni ning kindlasti soodustab see aktiivset liikumist.

Projekti rahastas Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing.

Koolivaheajal

veemõnuleme hommikust õhtuni!

23.-29. oktoober
oleme avatud 10.00-22.00.*

* Kehtib nädalavahetuse hinnakiri.

Tavapäraselt oleme avatud E-N 14.00-22.00, R-P 10.00-22.00.
Hommikuujumine iga päev 7.00-10.00.

Tõrva Veemõnula

Puiestee 1, Tõrva
torveveemonula
torveveemonula

veemonula.ee
+372 5197 5000
torva@veemonula.ee

Veemõnulemiseni!

Huviringid Tõrva Avatud Noortekeskuses 2023/2024

Vaata jooksvat infot Tõrva Avatud Noortekeskuse tegemiste kohta Facebookis Tõrva Avatud Noortekeskus ja Instagramis torvaank.

Ringi nimi	Ringi tutvustus	Juhendaja	Toimumiskoht	Nädalapäev	Aeg	Osalejad
HOP Dance Tantsukool	Tantsukooli peamiseks eesmärgiks on noorte tantsijate loovuse ja eneseväljendusoskuse arendamine läbi tantsu. Stiilidest on esindatud laste-, loov-, vaba-, džäss- ja showtants. Igal hooajal esinetakse nii suurematel kui väiksematel lavadel, võetakse osa võistlustest ja festivalidest.	Kerli Vessin, kerli.vessin@mail.ee	Tõrva Avatud Noortekeskus	E, K E, K T, N T, N T, N T,N	14.30-15.30 15.40-17.10 14.30-15.30 16.00-17.05 17.10-17.40 17.50-18.35	SÄDEMED (2.-4.klassi õpilased) SÄRASILMAD (5.-7.klassi õpilased) PÄIKESEKIRED (1.klassi õpilased) DREAM (9.-12. klassi õpilased) SIPSIKUD (3.-4.klassi õpilased) TÄHEKESED (5.-6.klassi õpilased)
Spiritual Studio	Lihtsamad joogaharjutused läbi mängulise lähenemise. Joogaga tegelevad lapsed suudavad end selgemini teadvustada, omavad positiivset minapilti ja oskust keerulistes olukordades lahendusi leida.	Triin Pärn, greenyogatriin@gmail.com	Tõrva Avatud Noortekeskus	E	15.30-16.30	Noored vanuses 7-12. a.
SPIN trenn	SPIN on noorte arenguprogramm, mis põhineb jalgpallitreennidel ja sisaldab sotsiaalseid oskuseid arendavaid töötube.	Triin Pärn , greenyogatriin@gmail.com	Jalgpallistaadion Tõrva Gümnaasiumi Staadion	E, N T	16.30-18.00 16.30-18.00	Noored vanuses 9-18. a.
Ukraina tantsuklubi	Tantsuklubi eemärgiks on noore tantsija areng läbi erinevate tantsustiilide.	Anastasia Salnikova, anastasiasalnikova14@gmail.com	Tõrva Avatud Noortekeskus	T, R	17.45-19.45	Noored vanuses 7-18. a.
Digikunst ja animatsioon	Digikunsti- ja animatsiooniringis saavad noored kasutada digi-ja nutivahendeid enda loovuse väljendamiseks. Digikunstringis saab hunstihuviline noor arendada oma fantaasia, kunsti- ja arvutisioskuseid luues teoseid arvutis, õppides samal ajal tundma pilditöötlus- ja joonistusprogramme. Animatsiooniringis saab ise teha multikaid. Tegeleme erinevate stoppkaader animatsioonitehnikatega ja lisaks teeme digianimatsioone.	Meeta Eliise Veigel , meeta.veigel@gmail.com Johanna Mägi	Tõrva Avatud Noortekeskus	T, N (üle nädala) T, N (üle nädala)	15.30-17.00 17.15-18.45	Noored vanuses 8-18. a.
Päästeala noortering	Noorteringis omandab noor ohutusalasaid teadmisi (tule-, liiklus-, veeohutus), tutvutakse päästjate tööga, mängitakse läbi erinevaid ohusituatsioone jm.	Ahto Uuspalu, ahto.uuspalu@rescue.ee	Tõrva Avatud Noortekeskus ja päästekomando	T	17.00-18.30	1.-3. klassi õpilased
Unicorn Squad	HK Unicorn Squad on liikumine, mis pakub huviharidusena tehnoloogiaoõpet ainult tüdrukutele. Eesmärgiks on kasvatada tüdrukute seas praktiliste ja põnevate ülesannete abil huvi tehnika, robotika ja loodusteaduste vastu.	Merilin Saksniit, merilin.saksniit@torva.ee; Giia Timpson, ritsukulakeskus@torva.ee	Tõrva Avatud Noortekeskus	R	15.00-17.00	Tüdrukud vanuses 8-12. a.
Hingevärvid	Näiteringi eesmärk on parandada noorte esinemisjulgust ja eneseväljenduse oskust, toimetulekut ootamatutes situatsioonides.	Romet Piller, romet.piller@gmail.com; Taavi Kärt; taavi.kart@gmail.com	Tõrva Gümnaasium Tõrva Gümnaasium Tõrva Avatud Noortekeskuses	K K K	17.00-18.00 18.00-19.30 17.15-18.00	8.-9. klassi õpilased (KOLLANE) 10.-12. klassi õpilased (PUNANE) 5.-7. klassi õpilased (ROHELINE)
Bändiring	Bändiring on mõeldud neile, kel huvi bändi teha ja kes oskab mängida juba mõnda muusikalist instrumenti.	Ivo Mannine; ivo@rockiklubi.ee	Tõrva Avatud Noortekeskus	E R	17.00 1400	Noortele vanuses 12.-18. a.
Valgamaa Noorkotkad ja Kodutütred	Noorte Kotkaste ja Kodutütarde organisatsiooni missioon on vabahtlikkust väärtustades pakkuda noortele parimaid eneseteostusvõimalusi isamaalise hariduse kaudu. Organisatsioonis pööratakse rõhku riigikaitsele, olulisel kohal on ka ohutuse teemad, sportlikud tegevused, matkatarkuste omandamine, samuti on tegevustesse sisse põimitud kodanikuoskusi ning ajalooteadmisi. Organisatsioon hoolitseb ka noorte juhtimis- ning organiseerimisoskuste täiendamise eest.	Margit Kolju, mtytapnesilm@gmail.com	Tõrva Avatud Noortekeskus	L (1 kord kuus)	16.00-18.00	Noored vanuses 7-18. a.
Spiritual Studio	Kolmapäevane dünaamiline jooga treenib sisemist ja välist vastupidavust. Pühapäevane jooga on rahulik ning lõõgastav keha ja hinge praktika. Lisaks mitmekesistele füüsilistele joogaharjutustele õpime hingama, keskenduma ning harjutame lõdvestustehnikaid ja negatiivsetest emotsioonidest vabanemist.	Triin Pärn; greenyogatriin@gmail.com	Tõrva Avatud Noortekeskus	K P	19.00-20.15 18.00-19.15	Noored alates 14. eluaastast ja täiskasvanud
Jumping	"Jumping on dünaamiline fitness treeningsüsteem, mida viiakse läbi spetsiaalselt välja töötatud Jumping PROFI batuutidel.Jumping on kombinatsioon aeglastest ja kiiretest hüpetest, traditsiooniliste aeroobika sammude variatsioonidest, dünaamilisest kiirus- ning jõuspordielementidest."	Annika Aruots; annika@minutrenn.ee	Tõrva Avatud Noortekeskus	E, N	18.00-19.00	Noored alates 12.eluaastast ja täiskasvanud
Lauamängude ring	Mängitakse erinevaid lauamänge, mis arendavad noorte loovust, kujutlusvõimet, sotsiaalseid oskusi jne.	Giia Timpson, ritsukulakeskus@torva.ee	Riitsu noortetuba	K	16.00-18.00 (kaks korda kuus)	Nooretele vanuses 7-18. a.

Huviringid Tõrva Koolis 2023/2024

Ringi nimi	Ringi tutvustus	Juhendaja	Toimumiskoht	Nädalapäev	Aeg	Õpilased
Puutööring	Huviringis arendatakse loovust ja käelist tegevust ning õpetatakse tööriistade ohutut kasutamist.	Kaido Hindre; hindrekaido2@gmail.com	Riidaja õppekoht	R	13.40-14.25	1.-4.klass
Liikumisring (sport)	Tegeletakse erinevate sportlike liikumismängudega.	Aivar Roos; aivar.roos@mail.ee	Riidaja õppekoht	E	13.40-14.25	1.-4.klass
Muusikaring	Õpitakse laulumänge, harjutatakse rütmilist liikumist, musitseeritakse ukuleele, väikekandle ja erinevate rütmipillidega. Lauldakse ja tuntakse laulust ning muusikast rõõmu.	E.Toompalu; etoompalu@gmail.com	Riidaja õppekoht	K	14.35-15.20	1.-4.klass
Meisterdamine	Meisterdatakse ja joonistatakse kasutades erinevaid värve ning materjale.	E.Toompalu; etoompalu@gmail.com	Riidaja õppekoht	T	14.35-15.20	1.-4.klass
Algklasside rahvatants/liikumisring	Tegeletakse eesti rahvatantsutraditsioonide alalhoidmisega ning liikumisharjumuste parendamisega.	Heli Veerme; heli.veerme@gmail.com	Riidaja õppekoht	N	14.35-15.20	Algklassid
Neidude rahvatantsuring	Tegeletakse eesti rahvatantsutraditsioonide alalhoidmisega ning liikumisharjumuste parendamisega.	Heli Veerme; heli.veerme@gmail.com	Riidaja õppekoht	R	14.35-15.20	6.-9.klass
Aiandusring	Aiandusring on mõeldud koolilastele katseaias aiatööde tegemise õpetamiseks. Lapsed külvavad ja istutavad kevadel taimi ja lilli. Lasteaia lapsed saavad ka seal tutvuda erinevate taime-dega. Ka kooli ümbruse korrastamisel loovad lapsed käed külge.	Tiina Elbrecht, tiina.elbrecht@gmail.com, telefon: 56665482	Ala õppekoht	K	13.30-14.30	Kõik koolilapsed
Loovusring	Loovusringis pakume õpilastele tegutsemisrõõmu. Kasutame erinevaid tehnikaid, mis arendavad lapse loovust, ruumilist mõtlemist, kompositsioonitaju ja fantaasiat. Joonistame, meisterdamine, voolime, maalime jne	Aili Kiidli, aili.kiidli@gmail.com, telefon: 56481614	Ala õppekoht	E	14.15-15.45	Kõik koolilapsed
Lauluring	Loodud selleks, et tunda rõõmu laulmimisest, saada rohkem muusikaga sõbraks ning võimalusel esineda	Maie Kukk	Hummuli õppekoht	K	14.10-14.55	7-12. a.

Huviringid Tõrva Gümnaasiumis 2023/2024

Ringi nimi	Ringi tutvustus	Juhendaja	Toimumiskoht	Nädala-päev	Aeg	Osalejad
Prantsuse keel	Voulez-vous apprendre le français? Kui sellest lausest aru ei saanud, siis prantsuse keele ring annab vastuse. Praegu tegutsevad edasi-jõudnud, kellel jätkub visadust pärast koolitundide lõppu tulla ja õppida veel üht keelt. Iga keel on rikkus ja peidab endas võimalusi.	Laine Tangsoo	C304	E	15.30-17.00	edasijõud-nud
Mudilaskoor	Mudilaskoori on oodatud laulma 1.-3. klassi lauluhuvilised õpilased. Mudilaskoor pakub erinevaid esinemisvõimalusi ja -kogemusi ning arendab esinemisjulgust.	Anu Vares	C301	T	6.tund	1.-3.klass
Liiklusring	Õpetatakse liiklusreegleid, liikluskultuuri ja käitumist liikluses. Õpitakse liiklusolukordades orienteeruma. Kevadel on võimalik teha õpilastel jalgratturi juhiload.	Carmen Põldsaulu Meeri Raide	A24 A34	R N	5.tund 6.tund	3a. Klass 3.b klass
Liikumisring	Liikumisringis tegeletakse tantsu- ja liikumistreeningutega. Ringi eesmärgiks on arendada laste kehatunnetust, rütmitaju, kehalist võimekust ja koordineatsiooni.	Carmen Põldsaulu	aula	K	6.tund	3.a/b klass
Rahvatants	Arendatakse noort läbi tantsukultuuri. Tekitatakse rahvakultuuri ja traditsioonide vastu huvi ning ühtlasi liikumisvõimaluste pakkumine.	Carmen Põldsaulu Liivi Orav Liivi Orav Valdeko Kalamees	aula aula aula aula	T T N T	7.tund 7.tund 7.tund 8.tund	1.-4. klass 1.-4. klass 1.-4. klass 9.-12.klass
TORE	Tugiõpilaste Oma Ring Eestis. Tugiõpilastegevus keskendub eelkõige positiivsetele muutustele ja mõjudele – mitte negatiivsete mõjude vältimisele.	Meeri Raide/Triini Surri Triini Surri/ Maarja Seemen	C308 C308	T T	5.tund 7.-8.tund	5.-9.klass 5.-12.klass
GLOBE	GLOBE (Global Learning and Observations to Benefit the Environment) on ülemaailmne õpilastele mõeldud uurimuslikku õpet ja prak-tilisi tegevusi pakkuv keskkonnasuunitlusega haridus- ja teadusprogramm.	Merje Saarniit	C306	N	6.-7.tund	5.a klass
Loodussõprade ja koduloo ring	Tegevus on seotud õuesõppe võimaluste loomise ja kasutamisega. Käime juhendatud õpperetkedel ja matkadel. Kuulame loodustar-kade pajatusi. Tutvume kodukoha looduslike pühapaikade, vanade lugude ja inimeste elulaadiga, et saada uusi kogemusi ja rikastada teadmisi. Hoiaame koos head elukeskkonda.	Liia Ortus	A32	T	5.tund	1.klass
Loodussõprade ring	Tutvume erinevate liikidega, uurime nende eluolu, eripärase välimuse, käitumise, jälgede, tegevuse ja toitumise kohta. Õpime märkama ja kirjeldama, teeme vaatlusi, joonistame, meisterdame, lahendame viktoriine ja kirjutame luuletusi.	Liia Ortus	A32	E	6.-7.tund	4.-9.klass
Robotika	Ühiskonnas on robotid ja automaatika üsna levinud. Ring toob lasteni robotika algtõed ja teadmised.	Valdeko Kalamees	B206	K	7.tund	1.klass
Õpilasfirma	Õpilasfirma on JA Eesti ettevõtlusõppe programm gümnaasiumiastme õpilastele, eesmärgiks on õpetada tegevuse kaudu äritegevuse põhimõtteid, arendada õpilaste algatusvõimet ja soovi ise probleemi lahendada. Võimalus teha praktiline töö! Lisaks on võimalik osaleda Valgamaa noorte ettevõtlusprogrammis NUPP NOKIB, mida korraldab SA Valgamaa Arenguagentuur.	Triini Surri	C308	R või kokkuleppel	6.-7.tund	10.-12.klass
Minifirma	Minifirmaks kutsutakse õpilasfirma "väikest venda". Programm on mõeldud ettevõtliku mõttelaadi arendamiseks ja ettevõtlusalaste teadmiste andmiseks põhikoolis. Võimalus teha praktiline loovtöö! Lisaks on võimalik osaleda Valgamaa noorte ettevõtlusprogrammis NUPP NOKIB, mida korraldab SA Valgamaa Arenguagentuur.	Triini Surri	C308	E või kokkuleppel	7.-8.tund	7.-9.klass
Leitamine on huvitav	Kuidas toimivad lihtsad asjad ja kuidas toimivad keerulised asjad. Teeme neid ka oma kätega valmis. Huviringis osalemine peaks andma õpilasele kindlustunde ja veendumuse enda suhtes, et "ma tean, ma tahan ja ma oskan". Huviringis osalemine annab motivatsiooni edaspidises elus omandada mingi inseneeria eriala.	Jaan Tasa	C011	K	8.tund	4.-9.klass
AHHA, Teadus	"Huviringis tegutsevad õpilased, kellel on sügavam huvi loodusteaduste vastu. Õppekäigud TÜ Chemicumi, Tartu Tervishoiu Kõrgkooli õppepäevadel ja TÜ Teaduskooli õpikodades osalemine annavad lisateadmisi loodusest ning praktilisi laboritöö oskusi, mis on olulised loodusainete edasiõppimisel ning olümpiaadiülesannete lahendamisel. Võib olla on huviringi praeguste liikmete hulgas ka mõni tulevane tuntud loodusteadlane."	Marge Kaiv	B101	K	6.-7.tund	8.-12.klass

RIIDAJA

Ringi nimi	Ringi tutvustus	Juhendaja	Toimumiskoht	Nädalapäev	Aeg	Õpilased
Saviring	Osalema on oodatud kõik huvilised alates väikestest lastest kuni eakateni. Saviringis õpitakse erinevaid tehnikaid. Eesmärgiks on arendada käelist tegevust ja loovust. Tehtud tööd ka glasuuritakse ning põletatakse saviahjus.	"Saima Ilisson, tuuletalu@hotmail.ee 5342 1548"	Põdrala endine vallamaja	T N	10.00-13.00 16.00-19.00	Õpilastest täiskasvanuteni
Riidaja käsitööring	Projekti rahastusel on saadud tööstuslik õmblusmasin, tikkimismasin koos tikkimis-programmiga, kiriteljed, kahed võõraamid, kaks molbertit ja paberimasin. Olemas on ka saviahi. Kõike seda saab käsitööringis katsetada!	"Eve Toompalu, evetoom@hotmail.ee 5664 9623"	Põdrala endine vallamaja	T N	10.00-13.00 10.00-13.00 18.00-20.00	Õpilastest täiskasvanuteni
Eakate rahvatant-surühm Nurmenukk	Koos õpitakse tantse, veedetakse aega ja käiakse esinemas	"Anne Jaakson , annejaakson5@gmail.com 5341 3150"	Riidaja kultuurimaja	1x nädalas (liikuv graafik)		Pensionärid
Riidaja naisrühm	Koos õpitakse tantse, veedetakse aega ja käiakse esinemas	"Heli Veerme, heli.veerme@gmail.com 522 1677"	Riidaja kultuurimaja	T	15.00	Täiskasvanud
bodyART	bodyArt on funktsionaalne keha & meele treening, kus harjutused on mõjutatud nii joogast, füsioteraapiast, erinevatest idamaistest võitluskunstidest ja tavapärastest jõuharjutustest. (6€ kord)	5866 7699, annika@minutrenn.ee	Riidaja kultuurimaja	T	18.30	Täiskasvanud

HUMMULI

Ringi nimi	Ringi tutvustus	Juhendaja	Toimumiskoht	Nädalapäev	Aeg	Õpilased
Hummuli käsitööring	Meie põhisuund on praktilisus ja taaskasutus. Loomme kauneid praktilisi esemeid enda kodu kaunistamiseks ja oma perele ja sugulastele kinkimiseks.	Külli Starke	Hummuli mõis	K	18.00	Õpilastest täiskasvanuteni
Memmede rahvatant-surühm Hõbejuus	Koos õpitakse tantse, tähistatakse sünnipäevi ja käiakse esinemas	"Eha Mandel ehamandel@gmail.com"	Hummuli mõis	E	16.30	Pensionärid

ALA

Ringi nimi	Ringi tutvustus	Juhendaja	Toimumiskoht	Nädalapäev	Aeg	Õpilased
Ala käsitööring	Rahvamajas on korralikud kangasteljed, kus talveõhtuti nobedate näppudega naised käivad vaipu kudumas.	"Leili Elbrecht 76 35 516"	Ala rahvamaja	kokkuleppel		
Eakate laulu- ja tantsu-ring Hõbetäht	Praegu on „Hõbetähe” liikmeid 10 ringis, võtame meeleldi oma vahvasse ringi uusi liikmeid. Lauldakse, tantsitakse ja õpitakse pidevalt midagi uut juurde.	"Silvi Abolkaln 5556 1057" Viive Anderso 5386 7660"	Ala rahvamaja	N	13.00	Pensionärid

TAAGEPERA

Ringi nimi	Ringi tutvustus	Juhendaja	Toimumiskoht	Nädalapäev	Aeg	Õpilased
Taagepera käsitöökamber	"Meil on olemas palju käsitööalaseid raamatuid ja ajakirju, mida saab kohapeal kasu-tada. Juhendaja abiga saab õmmelda, kududa, heegeldada ja teha paberkäsitööd. Lisaks on käsitöökambris kangasteljed, võõraamid ja laste kangasteljed"	"Eda Kallas edak84562@gmail.com +372 5194 1343"	Taagepera külamaja	kokkuleppel		Õpilastest täiskasvanuteni
Taagepera külaseltsi savikoda	"Taagepera Külaseltsi Savikoda on juba alates 2012. aastast alates pakkunud huvilis-tele võimalust sisustada meeldivalt vaba aega savist esemete valmistamisega. Meie ringis osalevad nii lapsed kui täiskasvanud, vanuselist piirangut pole. Ringis osalevad inimesed üle Tõrva valla."	Pille Valner, telefon: 5032525	Taagepera külamaja	Iganädalane kokkusaamine on teisipäeviti ning teistel nädalapäevadel eelneval kokkuleppel.		Õpilastest täiskasvanuteni

Spordiklubid Vaata huviringide kohta lisainfot lehelt kultuur.torva.ee

Ringi nimi	Ringi tutvustus	Juhendaja	Toimumiskoht	Nädala-päev	Aeg	Osalejad
Korvpalliklubi Valgamaa	MTÜ Korvpalliklubi Valgamaa eesmärk on noorte korvpalli arendamine, harrastus-spordi edendamine ja spordiürituste korraldamine.	Oliver Kaljuvee ja Karl-Hendrik Pindma, kkvalgamaa@gmail.com	Tõrva Kool Riidaja õppekoht Tõrva Gümnaasium	T, N E, K	18.00-19.30 18.00-19.30	3.-7. klassi õpilased
Spordiklubi Viraaz	Kergejõustiku treeningud noortele, kus tegeletakse üldkehalise ettevalmistusega, tutvustatakse osalejatele erinevaid kergejõustiku alade tehnikaid ning mängitakse erinevaid sportmänge.	Viljo Grauding, viljo@riiska.ee, tel. 5127219	Keki spordisaal	T, N T, N T, N E, K T, N R	12.30-13.30 14.00-15.15 15.15-16.30 15.00-16.30 16.30-18.00 14.00-16.30	1.-2. klassi õpilased 3.-4. klassi õpilased 5.-7. klassi õpilased edasijõudnud edasijõudnud edasijõudnud
Tõrva Võrkpalliklubi	Tõrva Võrkpalliklubi eesmärk on anda võrkpalliharidust noortele ja pakkuda arendavaid treeninguid täiskasvanutele. Noorte treeningutel keskendume tehnikale, taktika harjutustele ja üldkehalisele arengule, täiskasvanute treeningutel arendame juba olemas-olevaid oskusi. Viime ise läbi ja osaleme erinevatel võistlustel.	Kadri Pilm, Tiit Loorman; kadri@kmprojekt.ee tel. 5662 9999	Tõrva Gümnaasiumi spordisaal	T, R T, R	18.30-20.00 17.00-18.30	Täiskasvanud Noored vanuses 14 a. ja vanemad
Tõrva Pall	Tõrva Pall on peamiselt täiskasvanute võrkpalliklubi, mis osaleb turniiridel ning meistrivõistlustel nii saalis kui rannavolles. Treeningutega on oodatud liituma alates 14-aastasest noormehed. Treeningutel osalemissoovist palun ette teatada.	Janek Pisartšik, tel. 5106206	Ritsu spordisaal	N P	19.00-21.00 16.00-18.00	Mehed/noormehed (alates 14. a)
Tõrva Jalgpalliklubi	Klubi eesmärk on olla suurim kasvatajaklubi Valga maakonnas. Tahame klubina teha võimalikult palju, et meie tulevased noored talendid saaksid jala ukse vahele Eesti koondistes, Premium Liiga klubides või miks mitte väljaspool Eesti piire.	Alois Tapfer; jktorva@gmail.com, 56603883	Tõrva Gümnaasiumi staadionil Ritsu saalis	E, N E, K, N E, K, N E, K, N L	18.00-19.00 15.30-17.00 17.00-18.30 17.00-18.30 14.00-15.45	Noored vanuses kuni 8. aastat Noored vanuses 8.-11. aastat Noored vanuses 11.-14. aastat Noored vanuses 14.-17. aastat 14.-17. aastased noored ja täiskasvanud harrastajad
Ujumisklubi Yess	"Ujumistrennid lastele ja noortele, algõpetusest võistlusrühmadeni. Registreerimiseks mine meie kodulehele www.yess.ee/registreerimine Kõik noored on oodatud proovitundi osalema."	Krislin Laving, krislin@yess.ee	Tõrva Veemõnula	E, K	14.15-15.00 15.00-15.45 15.45-16.30 16.30-17.15	Noored vanuses 7-9. aastat Noored vanuses 10.-14. aastat Noored vanuses 12 a ja vanemad Noored vanuses kuni 6. aastat
Golden South Gym	Taipoks ehk Muay Thai on Tai päritolu võitluskunstide vorm, mis on tuntud oma dünaamiliste löökide, põlve- ja küünarnukilöökkide poolest. See on ka üks kõige nõudlikumaid ja füüsiliselt intensiivsemaid võitluskunstide stiile. Arendab füüsilist vormi, tehnilisi oskusi, vastupidavust, liikuvust jm.	Kimmo Känd, goldensouthgym@gmail.com	AT Spordiklubi	E, K	18.00	Noored vanuses 11.aastat ja vanemad ning täiskasvanud
AT Spordiklubi	Rühmatreeningud	teamkirtmty@gmail.com	AT Spordiklubi	T, N	19.00	Täiskasvanud, noored
Beebide ujumine	Pärast sündi on vesi beebidele kõige loomulikumaks keskkonnaks. Ujumine annab pisekestele kogu eluks vajaliku liikuvuse ja vastupidavuse. Veemõnulemine mõjub imikule rahustavalt, lõdvestab tema pisikesi lihaseid ning loomulikult annab kuhjaga mõnusaid emotsioone!	torvavesiaeroobika@gmail.com	Tõrva Veemõnula	N	10.00	Lapsed vanuses 4 kuud kuni 2 aastat
Vesiaeroobika treeningud	"Vesiaeroobika on hoogsa muusika saatel tehtav 45 minutit kestev rühmatreening. Tegemist on intensiivse rühmakavaga, kus kasutades erinevaid harjutusi (jooksu, hüplemist ja jõuharjutusi) ning erinevaid treeningvahendeid (kindad, nuudlid, hantlid) koormatakse kõiki lihasgruppe."	Virge Sokk; torvavesiaeroobika@gmail.com	Tõrva Veemõnula	E, N	19.00	Täiskasvanud, noored

Huviringid Vaata huviringide kohta lisainfot lehelt kultuur.torva.ee

Ringi nimi	Ringi tutvustus	Juhendaja	Toimumiskoht	Nädalapäev	Aeg	Õpilased
Tõrva Raadio huviring	Tõrva Raadio on mõeldud noortele ja täiskasvanutele, kes tahavad proovile panna oma sõnalist oskust, parandada eneseväljendust, diktsiooni ning saada juurde julgust avalikuks esinemiseks. Raadio annab juurde palju uusi kontakte ja võimalusi kohtuda uue inimestega.	raadio@torvaraadio.ee	Tõrva Raadio	toimumise ajad selguvad huviringiga liitumisel , koolitused uutele liikmetele		Noored vanuses 12 aastat ja vanemad ning täiskasvanud
Tõrva Kunstistuudio	Tõrva Kunstistuudio on üle 15 aasta pakkunud huvilistele võimalust tegeleda maalimise, joonistamise, keraamika ja käsitööga (viltimine, siidimaal, vitraaž, kangakudumine, rahvuslik käsitöö). Lisandunud on võimalus tegeleda portselanimaaliga.	"Gerta Vister, Eve Toompalu ja Carmen Põldsalu, telefon: 529 1627, carmen.poldsalu@gmail.com"	Tõrva Muusikakool	E T K K N N	18.00 16.00 16.00 18.00 16.00 18.00	käsitöö (täiskasvanud) käsitöö (õpilased) maal, joonistamine (õpilased) maal, joonistamine (täiskasvanud) keraamika (õpilased) keraamika (täiskasvanud)
Mulgi keele ring	Osalemise eelduseks ei ole mulgi keele oskus, vaid huvi kohaliku pärimuskultuuri vastu. Keeleteemade kõrval käsitletakse mulgi kultuuri laiemalt, räägitakse toidust, rõivastest, kommetest, ajaloost jpm. Samuti saavad ringides osalejad ülevaate praegu Mulgimaal toimuvast, mulgikeelsest uudiskirjandusest, olulisematest pärimuskultuuri sündmustest, murdeluulevõistlustest, temaatilistest kampaaniatest, koos vaadatakse ära uued mulgikeelsed filmid, videoklipid, kuulatakse ära uued laulud.	Kristi Ilves	Tõrva raamatukogu	2x kuus reedeti	16.00	Täiskasvanud, noored
Tõrva Lauluseltsi Segakoor	"Tõrva Lauluseltsi segakoor ootab uusi liikmeid – nii nais- kui meeslauljaid. Olgu su tee täis kütkestavust. Lase muusikal ennast otsida ja leida."	Maie Kala (maie.kala@torva.ee, 5656 8098)	Tõrva Muusikakool	Kokkuleppel		Täiskasvanud
Tõrva Tütarlastekoor	Tõrva Tütarlastekoori on teretulnud musikaalsed neiud. Käiakse esinemas nii koduvalas kui kaugemal ja võetakse osa erinevatest üritustest.	Maie Kala (maie.kala@torva.ee, 5656 8098)	Tõrva Muusikakool	Kokkuleppel		Kooliõpilased
Tantsustuudio Lys	Stuudiosse kuuluvad lapsed alates 3. eluaastast kuni täiskasvanuteni. Stuudio viljeleb estraaditantsu, Eesti- teemalisi tantse, showtantsu, kantriline-tantsu, võimlemist ning rahvatantsu.	"Ulvi Riitsalu 524 9628 ulviriitsalu@gmail.com"	Lasteaed Mõmmik peeglisaal	E E T N E E N	15.00-16.00 16.00-17.00 16.00-17.00 16.00-17.00 18.30-19.30 19.30-21.00 18.30-20.00	1.klass 2.-3.klass 7.8.klass Mudilased Linetants täiskasvanutele Rahvatants Rahvatants
Segarahvatant-surühm Jandali	Jandalis tantsitakse nii folkloorseid kui ka autoritantse. Uued tantsijad oodatud!	"Valdeko Kalamees 525 1849 valdeko64@gmail.com"	Tõrva Gümnaasiumi saal	T, N	19.00; 20.00	Täiskasvanud
Naisrühm Liisud	„Liisud“ on hakkajad ja rõõmsameelsed naised ja on alati valmis vastu võtma uusi liikmeid oma ridadesse.	"Valdeko Kalamees 525 1849 valdeko64@gmail.com"	Tõrva Gümnaasiumi saal	E, N	18.00	Täiskasvanud
Naisansambel Hermes	Naisansambel Hermes alustas tegevust 1982.a. tollase Tõrva Kooperatiivi juures. Esine-takse paljudes Eestimaa paikades, rääkimata oma kodulinna ja -valla üritustest.	"Reet Koppel 523 4847 reet.koppel@gmail.com"	Tõrva Muusikakool	K	18.00	Täiskasvanud
Eakate tantsurühm Eideratas	Tantsitakse nii autori- kui seatud tantse, seltskonnatantse, teiste rahvaste tantse, mõni-kord ka laulumänge. Eakas naine, kui sul on igav, tahad ennast veidi liigutada ja põran-dal jalga keerutada, tule meie seltsi!	"Silvi Abolkaln 5556 1057"	Tõrva Gümnaasiumi saal	E, N	16.00	Eakad
Rahvamuusikaan-sambel Kirime	Rahvamuusikaansambel Kirime ühendab endas erineva tasemega rahvamuusikahu-vilisi inimesi. Muusikute eesmärgiks on kohaliku muusikavara elavana hoidmine ja esitamine.	"Thea Leitmaa 529 7974 thea.leitmaa@torva.ee"	Tõrva Muusikakool	T	17.30	Täiskasvanud
Rahvamuusikaan-sambel Jauram	Jauram on kogu oma tegevusaja jooksul aidanud sisustada kohalikke, maakondlikke ja üleriigilisi sündmusi, astudes üles iseseisvate kontsertidega, saates rahvatantsijaid, mängides laulu-, tantsu- ja pillipidudel koondorkestris	"Ants Säks 5347 8530"	Ritsu kogukonnakeskus	P	14.00	Täiskasvanud
Tõrva Tilgad	Ajast aega on inimesed nõudnud leiba ja tsirkust. Estraaditrupp Tõrva Tilgad soovibki tuua naerutase oma kuulajate nägudele.	"Valdeko Kalamees 525 1849 valdeko64@gmail.com"	Tõrva Gümnaasiumi õpetajate tuba	K	19.00	Täiskasvanud

MÄLESTUSPINK ON AVATUD

Arvo Lasting

Septembrikuu keskmisel päeval sai teoks mõte paigaldada mälestuspink kiriku õuele. Esmalt pakkus koguduse liige Aino Ehala mõtte rajada selline pink Valter ja Heinola Vaasale. Kuid siis otsustasime avada pingi kõikidele „Helme kihelkonna vaimulikele, köstritele ja kogudusevanematele“, nagu nüüd tunnistab silt pingi peal. On ju meie inimestel mees veel omaaegsed Johannes Uustal ja Karl Tuvike. On meid külastanud õpetaja Ernst Behse järeltulijad. Heino Rossi koostatud raamat „Helme-Tõrva ajalugu“ esitab vaimulike ja köstrite nimekirja alates 1629. aastast. Nimekirja saime hetkel paigutada kiriku siseseinale raamituna.

Mälestuspinki avamisele eelnes traditsiooniline sõnalis-muusikaline jumalateenistus kirikus. Muusikalise osa kujundas Tuuliki Jürjo koos ansambliga In Unison Viljandist. Jutlustas Viljandi praost Marko Tiitus, kirikupalves teenisid õpetajad Villu Jürjo, Elve Bender, Mart Jaanson ja Margus Suvi. Praost Marko Tiitus õnnistas ka mälestuspinki ning ansambel laulis siin regivärsilisel viisil tänulaulu, mida kogu rahvas sai fraasikaupa kaasa korrata.

Hea meel oli paljudest üllatavatest külalistest, näiteks Rannu koguduse juhatuse liikmetest, samuti Lätimaa naabritest Karki ja Ergeme kogudus-

test. Palusimegi mälestuspinki avada lõunapoolsel naaberõpetajal Girts Kalninšil. Tema pere jaoks osutus mälestuspinki avamise kuupäev, 15. september päris tähenduslikuks, sest samal päeval on õpetaja proual Marita Kalninal sünnipäev. Seda kõike jääb meile meenutama lätlaste kingitud hortensiapõõsas.

Teine pingi avaja oli Jaanika Kressa, kelle ema Ruth Kressa on Helme kirik-palvemajast võrsunud. Omakorda tema vanemad Eduard ja Salme Kaur olid vennastekoguduse juhid Helmes 1918-1940. a. Seepärast mälestab avatud pink ka neid. Kõikide mälestatavate isikute ainsa järeltulijana oligi kohal just Jaanika Kressa.

Meie puidust kiriku ette sobib palgist valmistatud pink, mille eest oleme südamest tänulikud Väino ja Peeter Liivsonile. Tänuks said meistrid sümboolse tasu ja kingipaki. Ühtaegu oleme tänulikud kõikidele annetajatele, kelle toetusel saime uuendada ka kiriku esist kõnniteed. Selleks tööks leidsime materiaalselt abi Tõrva Vallavalitsuselt ja ettevõtelt Asfalditeenus OÜ.

Oleme ka tänulikud Jumalale ja kõikidele kaastööliste ning toetajatele, et võime 15. oktoobril Tallinna Toomkirikus vastu võtta tunnustused, nagu see Viljandi praosti ettepanekul sünnib: Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku aukiri organist Thea Leitmaale ning teeneterist õpetaja Arvo Lastingule.

Foto: Neil Viskov

TEATED

- Õpetaja Arvo Lasting puhkusel 9.-31. okt. Jumalateenistused Helme kirikus pühapäeviti kl 11 asendajatega. Taagepera kirikus 22. okt kl 14.
- Helme kirik avatud K ja N kl 10-13.
- Misjonimajas jumalateenistused 15. ja 29. okt kl 15. Küsimuste-vastuste õhtu N, 5. ja 19. okt kl 18.

Kontaktandmed:

- Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Helme Maarja kogudus
arvo.lasting@eelk.ee; 5249654; 7633340; Swedbank a/a EE512200001120082428.
- Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Taagepera Jaani kogudus
Swedbank a/a EE842200221013466795.

THKK müüb

Hall lepp 65-70 €
Must lepp 67-72 €
Kuiv küttepuu 30 cm 80-85 €
50 cm 77-82 €

Tel: 56 51820

• OSTAN: korter/kinnistu ca 40 000 €. Tel: 5834 2879

RAO METALL on rohkem kui 10 aastase ajalooga ettevõtte, kes ostab neljas Eesti paigas kokku vanametalli.

TASUTA vanametalli käru kaheks tunniks.

Tõrva teenindusplats

E-R 9 - 17
L 10:00-14:00
P Suletud
Kontakt +372 5300 5356
raometall@gmail.com

www.raometall.ee

OSTAME PÕLLU - JA METSAMAAD

OLEME SUURIM ERAMAA OMANIK
VALGAMAAL JA TEGUTSENUD ÜLE 25 AASTA!

ANTS ERIK | ☎ 50 91 575

METSATERVENDUSE.EE

FOREST RESERVES

OSTAME METSAKINNISTUID,
KASVAVA METSA RAIEÕIGUST,
PÕLLUMAAD KOOS METSAGA

+372 515 6858
info@forestreserves.ee
www.maa.ee

Reklaami Tõrva Teatajas
Novembris ja detsembris reklaamid -20%.
Hinnakiri leitav Tõrva valla kodulehelt,
Kirjuta kuldne@kuldne.com 3736992

Sõiduautode ja vanametalli KOKKUOST
ALATI HEAD HINNAD

5198 1222

PETSERI 38A, VALGA
www.tolmets.ee

**TÕSISELT
MAITSEV
KÕHUTÄIS**

450
Sealihašnitsli
praad

Pakkumine kehtib alates 13.10.2023